

forslag

2016-2019

Det gode liv som vækstskaber

-- / Regional vækst- og udviklingsstrategi

DET GODE LIV

attraktiv
aktiv
produktiv

Indhold

-- / **Udgivelse:**
Region Syddanmark, Strategi & Analyse
Damhaven 12, 7100 Vejle

-- / **Ansvarshavende redaktør:**
Rune Stig Mortensen

-- / **Design & produktion:**
Mediegruppen as

-- / **Foto:**
Hyldegger Fotografi

-- / **Oplag:**
X.XXX stk.

-- / **ISBN:**
XXXXXXXXXX

s.4	Mål			
s.5	Vision, mål og indsatsspor			
s.6	Viden i bevægelse			
s.8	Mennesker med potentiale	s.11 Sundhed	s.12 Uddannelse	
s.16	Erhverv i udvikling	s.20 Bæredygtig energi	s.22 Sundheds- og velfærdsinnovation	s.24 Oplevelseserhverv
s.30	Grønne muligheder	s.34 Klima	s.36 Miljø & råstoffer	
s.38	Levende byregioner	s.40 Byer & byregioner	s.44 Yderområder	s.46 Kultur
s.48	Stærke forbindelser	s.51 Infrastruktur og mobilitet	s.53 Digital infrastruktur	s.54 Dansk-tysk samarbejde og internationale forbindelser

På fremtidskurs

1,2 mio. mennesker

Det er syddanskerne. En broget flok i alle aldre, med forskellige baggrunde og forskellige kompetencer. Det er deres engagement og initiativer, der skaber velfungerende og attraktive lokalsamfund, og deres kreativitet og kompetencer, der skaber produktive virksomheder.

I den offentlige debat kan man få det indtryk, at det kun er i de få store byer, at Danmark kan følge med udviklingen. Det er ikke rigtigt. Danmark skal bruge alle sine ressourcer og kvaliteter. De syddanske byer og områder er forskellige, og alle områder har kvaliteter, der kan være med til at skabe udvikling.

Visionen er Det Gode Liv i Syddanmark

Hvad der er et godt liv, varierer fra person til person, men det er vigtigt for alle at kunne bruge og udvikle sig selv sammen med andre. Den regionale vækst- og udviklingsstrategi har som mål at skabe rammer for, at de menneskelige ressourcer kommer rigtigt i spil i virksomheder, byer og lokalområder.

Vækst drives af mennesker, der forstår at bruge mulighederne i deres by og område. Hvor der er initiativrige mennesker - drevet af engagement og begejstring - er der også

vækstmuligheder. Med positive forventninger og fokus på en økonomisk udvikling med mennesker i centrum kan der skabes fortsat fornyelse og fremskridt.

Fælles om en stærkere fremtid

Isolerede indsats er ikke effektive nok. Et stærkt Syddanmark kræver en bred indsats på tværs af administrative grænser og på tværs af sektorer.

Den regionale vækst- og udviklingsstrategi er den fælles platform for den syddanske udviklingsindsats i de næste fire år.

Men når alle syddanske områder og sektorer skal være med til at skabe gode sammenhængende rammer for borgerne og virksomhederne, skal der sigtes efter fælles mål. Vækst- og udviklingsstrategien opstiller derfor et målsæt, som aktørerne i Syddanmark bakker op om: et attraktivt, aktivt og produktivt Syddanmark.

Region Syddanmark og kommunerne er enige om, at man sammen vil skabe en stærkere fremtid. En fremtid, hvor man med udgangspunkt i den regionale vækst- og udviklingsstrategi og de kommunale planstrategier har et godt grundlag for fælles løsninger på fælles udfordringer.

[POLITISKE UNDERSKRIFTER]

Fra udfordring til indsats. De syddanske udfordringsbilleder beskriver de udfordringer, som regionen står over for. Vækst- og udviklingsstrategien beskriver de strategiske indsats, som skal tackle udfordringerne.

På Syddansk Topmøde 2015 underskrev kommuner og region en fælles erklæring, der bekræfter samarbejdet om at nå den fælles vision om det gode liv og de tre mål attraktiv, aktiv og produktiv.

En strategi i bevægelse

Strategien er et resultat af en tæt dialog mellem region, kommuner, erhvervsliv, uddannelsesinstitutioner og frivillige og faglige organisationer.

Med strategien er den strategiske dagsorden og mange aktiviteter allerede sat i gang, men efter hver aktivitet er der behov for en ny, der når videre.

Verden er i bevægelse. Globalisering, klima- og ressourcepres, urbanisering, netværksøkonomi og mange andre udviklingstendenser skaber løbende behov for nye løsninger og kompetencer.

Derfor fortsætter det syddanske samarbejde. Den politiske og faglige dialog mellem region og kommuner og mange andre aktører skal sikre, at resultater og ny viden deles, og nye syddanske aktiviteter aftales og iværksættes.

Regional vækst- og udviklingsstrategi 2016-2019 afløser ved dens vedtagelse Regional udviklingsplan 2012-2015.

Én vision - Tre mål

Det gode liv er visionen for vækst- og udviklingsstrategien i Syddanmark. Vækst- og udviklingsstrategien skal skabe sammenhæng og udviklingsmuligheder, så Syddanmark bliver en mere attraktiv, aktiv og produktiv region, hvor alle har mulighed for at leve et godt liv - både som borger og som erhvervsdrivende. Der følges årligt op på visionen i KONTUR, der følger kommunale og regionale rammevilkår samt borgernes egen oplevelse af livet i Syddanmark.

Attraktiv

Syddanmark vil være en region, der er spændende at besøge, som kan fastholde og tiltrække borgere og virksomheder, og hvor der er levende byer og landområder.

Aktiv

Syddanmark vil have aktive og sunde borgere, der uddanner sig, deltager på arbejdsmarkedet, engagerer sig i lokalområderne og starter nye virksomheder. Det forudsætter, at der er mulighed for at udvikle sig og bruge sine evner og talenter fuldt ud.

Produktiv

Syddanmark vil være hjem for konkurrencedygtige og produktive virksomheder. Det kræver adgang til en engageret, veluddannet og iderig arbejdsstyrke samt en stærk fysisk og digital infrastruktur.

Syddanmarks vej til vision og mål:

Syddanmarks udvikling mod de tre mål følges løbende på syv indikatorer.

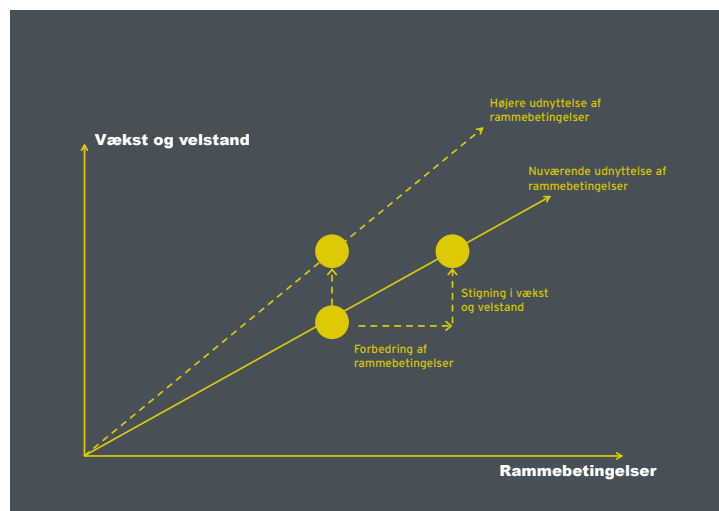
- **Flere indbyggere i Syddanmark**
Befolkningstilvækst på 12.000 fra 2015 til 2020 (svarende til 1%)
- **Mere attraktive lokalområder**
8 ud af 10 vurderer deres lokalområde som attraktivt i 2020.
- **Flere i arbejdsstyrken**
Arbejdsstyrken øges med 5 procentpoint frem mod 2020.
- **Højere uddannelsesniveau**
Andelen med erhvervskompetencegivende uddannelse stiger med 3 procentpoint frem mod 2020.
- **Flere skal bruge deres evner og talenter**
8 ud af 10 oplever, at de får brugt deres evner og talenter i 2020.
- **Bedst til vækst**
Syddanmark er den region, der har størst årlig produktivitetsvækst.
- **God tilgængelighed i hele regionen**
Den gennemsnitlige rejsetid for de 10 mest benyttede rejseruter i hver de fire syddanske områder fastholdes på trods af, at trafikmængden forventes at stige.

Seks indsatsspor

Vækst- og udviklingsstrategien indeholder seks indsatsspor, der skal flytte Syddanmark tættere på visionen om det gode liv ved at forbedre rammebetingelserne og ved at udnytte de eksisterende rammer mere effektivt (jf. nedenstående figur)

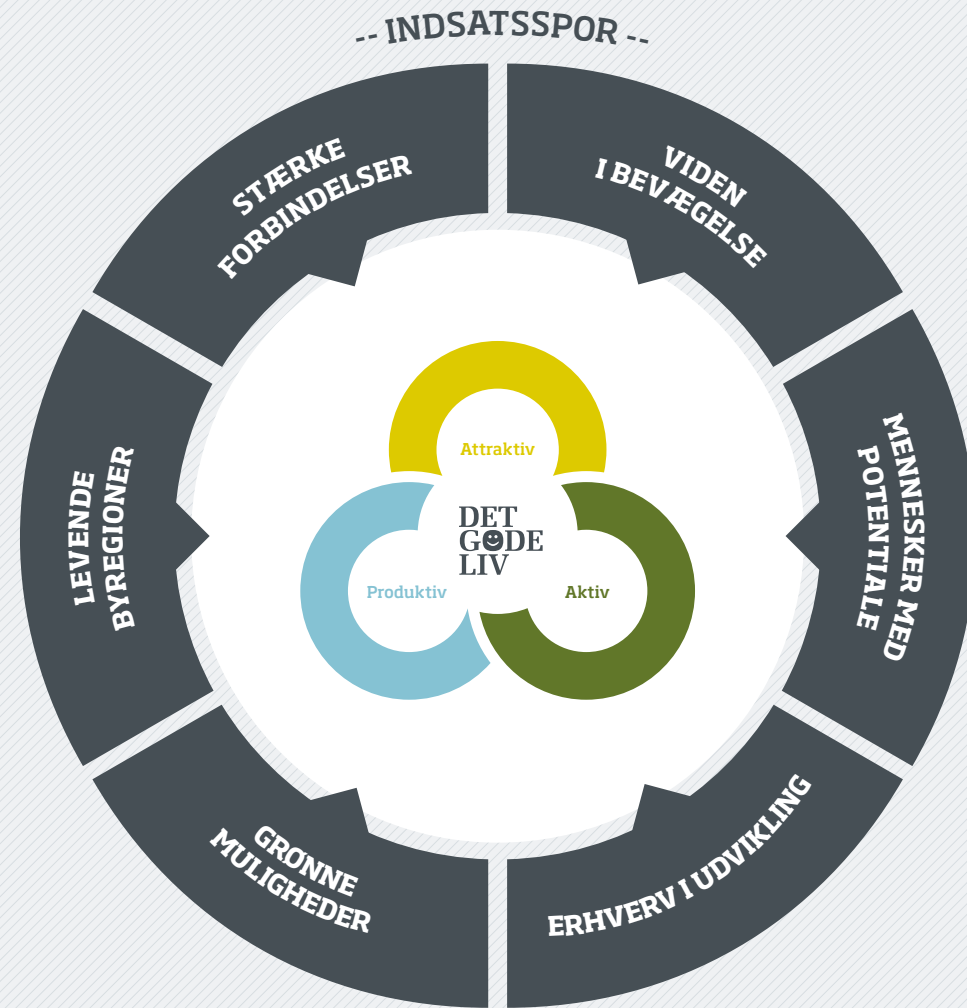
De seks indsatsspor hænger tæt sammen, og det stiller derfor krav til en integreret tænkning, hvis den syddanske indsats skal opnå størst mulig effekt. Når der rykkes under ét indsatsspor, skaber det nye bevægelser i de øvrige spor. Det handler derfor om tæt koordinering og om at få kombineret styrkerne fra de seks indsatsspor.

Samtidig skal der tages højde for, at udviklingen hele tiden ændrer vilkår og muligheder. Det betyder, at rammebetingelserne og udnyttelsen løbende skal vurderes og genovervejes.

forslag

Vækst- og udviklingsmodel

Viden i bevægelse

En levende region står ikke stille. Udfordringer og muligheder forandrer sig hele tiden - og vidensgrundlaget skal følge med.

Der er behov for viden om, hvor Syddanmark er på vej hen, hvordan udfordringerne rammer regionen, hvilke ressourcer der er til rådighed, og hvilke sammenhænge det kan være fordelagtigt at indgå i.

Regional viden

Viden er afgørende for at kunne skabe udvikling. Syddanmark befinder sig i en global konkurrence og i et samfund i konstant bevægelse, der med stadig større hast ændrer betingelserne og rammerne for regional udvikling. Det betyder, at både udfordringerne, men også mulighederne løbende forandrer sig – på regionalt og lokalt plan. Det er en tilstand og et vilkår, der skal holdes øje med og handles efter.

Derfor vil Syddanmark opbygge og videreudvikle viden om de bevægelser, der sker lokalt, kommunalt og regionalt. Og følge med i de internationale tendenser og strøm-

ninger, der kan bidrage til nye perspektiver på udviklingspolitik. Det fælles vidensgrundlag skal styrkes, og den nye viden skal aktiveres. Viden skaber basis for beslutninger, dialog og samarbejde. Det er med til at kvalificere de beslutninger, der skaber rammerne for udviklingen i Syddanmark.

Samtidig er det centralt for udviklingen, at viden bliver brugt til at sætte en dagsorden både lokalt, regionalt og nationalt, og dermed er med til at forme prioriteringer.

Byer og byregionerne er i bevægelse. Byerne er centre for en stor del af den økonomiske

aktivitet, men effekterne af aktiviteterne griber om sig. Både positive effekter fx stort udbud af specialiseret service og viden og negative effekter som fx trafikproblemer og forurening gavner og påvirker et område, der er større end byen selv.

Tilgængelighed og attraktivitet er, sammen med den menneskelige ressourcebase, afgørende for det enkelte steds og dermed også hele byregionens udvikling. At forstå basen og bevægelserne er central for at udnytte det til at skabe vækst og udvikling i hele Syddanmark.

Delmål

Vidensgrundlaget for den fælles syddanske indsats skal være på forkant med udviklingen i forhold til metoder, trends og omverdenens dispositioner.

Indsatser

Det syddanske vidensgrundlag skal være på forkant med udviklingen, hvilket skal opnås gennem dokumenteret viden og løbende overvågning af mål.

1. Vækst- og udviklingsstrategiens indsatsområder skal støttes og udvikles på vej mod de fælles mål attraktiv, aktiv og produktiv gennem vidensopbygning og vidensdeling.
2. Udvikle viden om og forståelse af byregioners rolle, bl.a. gennem:
  - Det nordiske case study-projekt "Functional city-regions" sammen med NORDREGIO.
  - Measuring well-being in Danish city-regions i samarbejde med OECD.

Fundamentet af syddansk data og viden skal videreudvikles, bl.a. gennem følgende produkter:

KONTUR samler kommunale og regionale nøgletal og udgør et solidt grundlag for drøftelse, planlægning og handling.

Vækstredøgørelser og et årligt overvågningsnotat monitorerer de regionale og lokale vækstvilkår.

Målingen af Det Gode Liv sætter fokus på rammevilkår og borgernes egen oplevelse af livet i Syddanmark.

Region Syddanmarks Borgerpanel består af 1.000 borgere, der løbende svarer på spørgsmål om deres hverdag.

Virksomhedspanelet består af 900 direktører fra små og mellemstore virksomheder og svarer på spørgsmål, der stiller skarpt på erhvervslivet.

På detgodeliv.regionsyddanmark.dk gøres opdaterede tal, kort og analyser tilgængelige for borgere, virksomheder, beslutningstagere mv.

Regionale analyser foretages løbende med det formål at styrke grundlaget for at træffe de rette beslutninger om emner som uddannelse, iværksættere, klima, brancher og infrastruktur.

Byanalyser giver viden om både små og større byer og er med til at understøtte og udforme byudviklingsstrategier.

Syddanmark NU bringer inspiration til at gå nye veje med artikler om succesfulde syddanske virksomheder, iværksættere, uddannelsessteder og nye analyser.

Sundhedsprofilerne kvalificerer forebyggelse og sundhedsfremme med et indblik i borgernes helbred.

Mennesker med potentiale

Mennesker skaber forandring og udvikling.
De menneskelige ressourcer i Syddanmark skal udvikles
og udnyttes bedst muligt, så alle får mulighed for at bidrage med det,
de kan i samfundet - på arbejdsmarkedet, i uddannelsessystemet,
i lokalområdet eller i de nære relationer.

Perspektiv

Syddanskerne skal rustes til fremtiden

Globalisering, digitalisering og den teknologiske udvikling ændrer vores arbejdsmåder, relationer og hverdagsliv. Fremtidens syddanser skal derfor være rustet til at navigere og omstille sig i et højhastighedssamfund, hvor rammerne konstant er i forandring.

Uddannelse og sundhed er en forudsætning

Uddannelse og sundhed giver muligheder, der gør det nemmere at skifte kurs, når verden ændrer sig. Det udgør en ballast, der kan trækkes på i krisetider og mindsker sårbarheden hos den enkelte. Samtidig skaber det en omstillingsparat arbejdsstyrke, der udvikler sig og udnytter forandringer til gavn for Syddanmarks konkurrenceevne.

Der er brug for alle

Danmark har brug for alle hænder. Det er vigtigt, at flere bliver i stand til at indgå på arbejdsmarkedet. Et godt arbejdsliv er afgørende for folks sundhed, helbred og livskvalitet, og det giver flere kræfter til Syddanmarks udvikling. Aktive mennesker med mulighed for at forme eget liv styrker også de nære relationer, lokalsamfund, arbejdspladsen og hele Syddanmark.

Målet er Det Gode Liv

Sammen med de øvrige indsatser i strategien er indsatserne på uddannelse og sundhed med til at skabe rammerne for et godt liv i Syddanmark.

Hullerne i det gode liv skal lappes

Når helbredet skrænker, eller kvalifikationer ikke slår til på arbejdsmarkedet, kan det fjerne fundamentet for et godt liv, og samtidig går samfundet glip af vigtige ressourcer.

Hullerne i det gode liv skal lappes og forebygges. Det skal ske ved at ruste syddanskerne til at kunne udfolde deres evner og tackle udfordringerne.

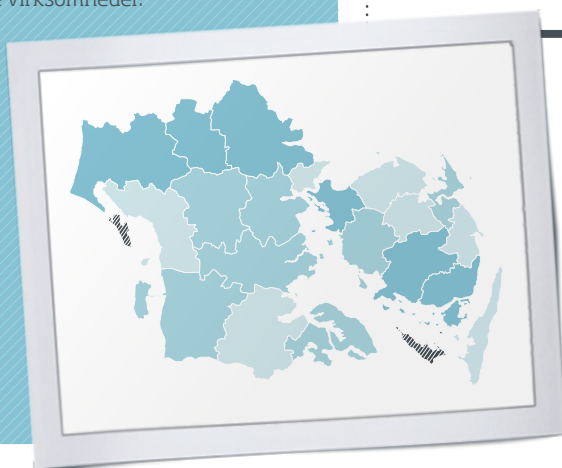
....

Sundhed

Sundhed er hjørnestenen i et godt liv med tryghed og høj livskvalitet.

Samtidig har sundhed stor samfundsøkonomisk værdi, fordi det påvirker sundhedsudgifterne, produktiviteten og fordi sundhed er afgørende for, om mennesker kan indgå i arbejdsstyrken.

Desuden kan innovation på sundhedsområdet skabe nye løsninger, som giver kvalitet for borgerne, værdi i driften og vækst i de syddanske virksomheder.

Middellevetid

Kortet viser den gennemsnitlige middellevetid i de syddanske kommuner.

- 79,3 - 79,8 år
- 79,9 - 80,2 år
- 80,3 + år
- ⚡ Uoplyst

Kilde: Region Syddanmark og Danmarks Statistik

Et sundt og aktivt liv

Et godt helbred er en forudsætning for at leve et godt liv. Omkostningerne ved en ringe sundhedstilstand er omfattende både for den enkelte, for virksomhederne og for samfundet.

Sundhedstilstanden i Syddanmark skal hæves. En aldrende befolkning og stadig flere behandlingsmuligheder vil i de kommende år stille store krav til sundhedsindsatsen. Det er derfor en opgave, der kun kan løses i et fællesskab mellem region, kommuner og borgere.

Sundhed handler ikke kun om fravær af sygdom, men også om livsstil, levevilkår og et godt liv med fysisk og psykisk velvære. Sundhedsopgaven skal løses i sammenhæng med uddannelsespolitik, erhvervs politik og udvikling af infrastruktur og byudvikling. Sundhedsindsatsen har derfor en tæt sammenhæng med regional udvikling.

Indsatsområder

"Du tager ansvar for din sundhed. Sammen tager vi hånd om din sygdom." Det er Region Syddanmarks sundhedsvision, der følges op med en bred vifte af indsatser.

Nedenstående indsatser spiller særligt sammen med regional udvikling og bygger på samarbejde mellem flere parter:

- Lighed i sundhed skal øges ved en differentieret tilgang til borgerne ressourcer bl.a. i projektet "Tidlig opsporing og forebyggelse" og ved at implementere strategien om forebyggelse af livsstilssygdomme for mennesker med sindslidelser.
- Sundhed tæt på: Udbredelse af sundhedshuse, hvor kommunale og regionale funktioner samles samt udvikling af telemedicinske løsninger, der bringer sundhedstilbud tæt på og hjem til borgerne.
- Viden om helbredet: Data om sundhedstilstanden indsamles bl.a. via sundhedsprofilundersøgelser og målinger af Det Gode liv. Kryttes data til hvor folk bor, giver det et bedre grundlag for sundhedsplanlægning, bedre udnyttelse af ressourcer og byudvikling.
- Fastholdelse på arbejdsmarkedet: Syddanmark arbejder med at fastholde og genskabe menneskers tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet. Det sker bl.a. gennem tiltag rettet mod en tidlig, målrettet og sammenhængende indsats på sundhedsområdet i forbindelse med langvarig sygdom
- Kommunalt og regionalt samarbejde: På sundhedsområdet er der et veludviklet samarbejde mellem kommuner, regioner og almen praksis. Rammerne for samarbejdet bliver bl.a. givet af Sundhedsaftalen.
- Internationalt samarbejde: Regionen vil udvide og kvalificere løsninger og satsninger på sundhedsområdet ved at løfte det op på europæisk plan.
- Offentlig-privat samarbejde skal bidrage til nye, innovative løsninger på sundhedsområdet. Syddanmark tilbyder gode muligheder for samarbejde om udvikling og test af nye løsninger på sygehusene og institutionerne mv., gennem Syddansk Sundhedsinnovation og gennem det tværsektorielle initiativ, Co Lab.

Delmål

Syddanskernes middellevetid skal øges.

Uddannelse

Uddannelse danner grundlag for et godt helbred, økonomisk trykthed og flere muligheder.

Uddannelse er samtidig med til at sikre kompetent arbejdskraft, så virksomheder kan tiltrækkes og fastholdes i regionen.

Kompetente syddanskere

Uddannelse er en forudsætning for den enkeltes udvikling, og for at regionens virksomheder kan klare sig konkurrencemæssigt. Det handler derfor om, at flere skal have en ungdomsuddannelse, flere skal have en videregående uddannelse, flere skal løftes fra ufaglært til faglært og flere højtuddannede skal ansættes i den private sektor. Alle niveauer er vigtige for at løfte den syddanske vækst og udvikling.

For at øge uddannelsesniveaet skal det være muligt at få en god uddannelse i Syddanmark. Hvis flere får deres uddannelse i regionen, er der større sandsynlighed for, at de også vil bo i regionen efter endt uddannelse. Men her er det også afgørende, at der er adgang til attraktive jobmuligheder.

Det er derfor vigtigt at sikre stærke forbindelser mellem uddannelsessteder og det omkringliggende erhvervsliv, så uddannelsesindsatsen målrettes behovet på arbejdsmarkedet.

Syddanmark har mange arbejdspladser for faglærte. Flere steder har man udfordringer med at få kvalificeret arbejdskraft i form af faglærte og højt specialiserede akademikere. Derfor arbejder Syddanmark med en række arbejdsmarkedsrelaterede mål, der skal styrke sammenhængen mellem den offentlige uddannelsesindsats og det syddanske arbejdsmarked, hvor der både nu og i fremtiden efterspørges teknisk, sundhedsfaglig, naturvidenskabelig og faglært arbejdskraft.

Overordnede uddannelsespolitiske mål

- 95 pct. af en årgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse.
- 60 pct. af en årgang skal gennemføre en videregående uddannelse.

Arbejdsmarkedsrelaterede mål

- Andelen, der vælger en naturvidenskabelig, teknisk eller sundhedsfaglig uddannelse, skal stige med 20 pct. sammenlignet med 2010.
- 25 pct. af en årgang skal vælge en erhvervsuddannelse efter 9. eller 10. klasse i 2020.

På gensyn

Mange unge rykker teltpælene op for at få deres uddannelse.

Spændende jobs, attraktive byer og stærke relationer skal give dem lysten til at vende tilbage efter uddannelsen.

Stærke syddanske uddannelsesstilbud skal derfor tænkes sammen med strategiens øvrige indsatser.

Indsatser

Unge i uddannelse

Regionsrådet sikrer dialog og samarbejde om uddannelsesområdet på tværs af region, kommuner og skoletyper via Syddansk Uddannelsesaftale. Regionsrådets uddannelsespulje støtter projekter og aktiviteter, der understøtter indsatserne og udspringer af Syddansk Uddannelsesaftale.

Syddanmark vil løfte de unges uddannelsesniveau ved en indsats på følgende områder:

Forudsætningerne på plads

For mange unge har ikke de nødvendige faglige kompetencer inden for bl.a. dansk og matematik. Desuden kan sociale og personlige problemer forårsage mistro og gøre det vanskeligt at gennemføre en uddannelse.

Tilgængelighed til ungdomsuddannelser

Flere steder i regionen er der langt til uddannelsesinstitutionerne. God tilgængelighed er med til at få flere unge til at uddanne sig og er med til at mindske frafaldet.

Bedre uddannelsesstart

Frafaldet skal nedbringes både i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse og i springet til videregående uddannelse. Frafall øger risikoen for, at unge ikke får gennemført en uddannelse.

Flere praktikpladser

Gennem målrettede initiativer skal der skaffes flere praktikpladser i Syddanmark. Manglen på praktikpladser er én af årsagerne til det høje frafald på erhvervsuddannelserne, fordi man da ikke kan fuldføre sin uddannelse.

Tag uddannelsen i Syddanmark

Flere unge skal tage en videregående uddannelse i Syddanmark, og færre skal flytte ud af regionen for at arbejde. Syddanmark skal tilbyde studerende gode og stærke uddannelsesinstitutioner og gode og attraktive steder at bo og arbejde.

Anvend viden

Der ligger et stort potentiale i, at den dokumenterede viden og erfaringer i uddannelses- og forskningssektoren anvendes i højere grad til at øge kvaliteten af uddannelserne.

Decentral uddannelsesstruktur

Den decentrale uddannelsesstruktur i Syddanmark, herunder Syddansk universitets campusser i flere syddanske byer, er med til at skabe vækst og udvikling i hele regionen. Det understøtter udviklingen i byregionerne og i byerne og er med til at sikre en tæt dialog med virksomhederne om deres behov. Region Syddanmark vil sammen med kommunerne arbejde for at fastholde den decentrale uddannelsesstruktur i forhold til både ungdomsuddannelser og videregående uddannelser i Syddanmark.

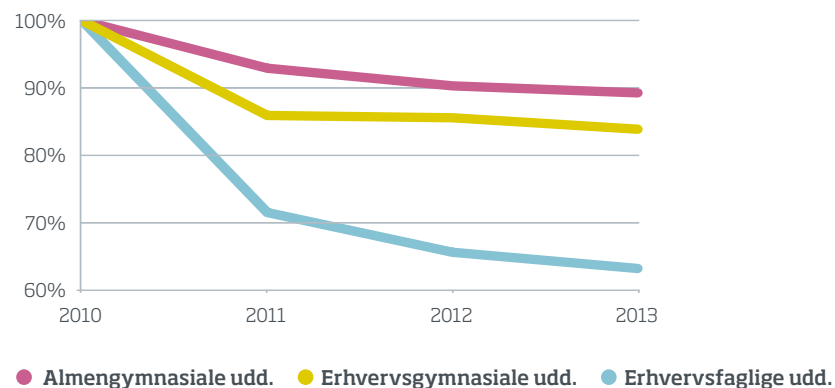
Kvalificeret arbejdskraft

Syddanmark vil løfte udfordringen på arbejdsmarkedet gennem koordinerede initiativer på uddannelses-, erhvervs- og beskæftigelsesområdet.

Syddansk Vækstforum har fokus på at sikre kvalificeret arbejdskraft til virksomhederne med opmærksomhed på, at synergierne mellem uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen udnyttes bedre. Endvidere vil Syddansk Vækstforum arbejde med social inklusion, bl.a. med henblik på at øge erhvervsfrekvensen i regionen.

Stort frafald på ungdomsuddannelserne

Figuren viser uddannelsesstatus 1-3 år efter påbegyndelsen af en ungdomsuddannelse i 2010.

Kilde: Region Syddanmark og Danmarks Statistik

Uddannelsesløft – en fælles opgave

I dag har under 80 pct. af de 25-34 årige en ungdomsuddannelse og kun lidt over hver tredje af de 30-39 årige har en videregående uddannelse. Hvis 95 pct. af de unge i fremtiden skal gennemføre en ungdomsuddannelse, og 60 pct. skal have en videregående uddannelse, så kræver det, at alle relevante aktører inden for uddannelsesområdet hjælper med at indfri de uddannelsespolitiske målsætninger. I fællesskab står aktørerne stærkere i arbejdet med udfordringerne og i bestræbelserne på at komme frem til de rette løsninger. Derfor er Syddansk Uddannelsesaftale blevet etableret som et samarbejde mellem bl.a. regionen, kommuner, uddannelsesinstitutioner og erhvervsorganisationer.

Den syddanske indsats vil understøtte og tage initiativ til et tværfagligt samarbejde og inddrage den viden og de ressourcer som er til rådighed fra andre områder fx sundheds- og psykiatriområdet.

At skabe et arbejdsmarked i balance

Syddanmark skal have et arbejdsmarked, hvor udbud matcher efterspørgslen. Det er med til at sikre, at flest muligt er med til at bidrage til velfærdssamfundet, vækst og udvikling. At virksomhederne klarer sig bedre konkurrencemæssigt, fordi de kan få kvalificeret arbejdskraft. Og samtidig kan arbejdsløshed forebygges, hvis arbejdsstyrkens kvalifikationer matcher virksomhedernes behov. Men arbejdsmarkedet er under et dobbelt pres. Den demografiske udvikling betyder, at arbejdsstyrken skrumper og skaber risiko for arbejdskraftmangel. Samtidig er efterspørgslen på arbejdskraft under forandring. Ufaglærte job forsvinder, og nye job kræver højere eller andre kvalifikationer. Hvis arbejdsmarkedet også i fremtiden skal være i balance, er det nødvendigt med indsatser, der kan få flere inkluderet på arbejdsmarkedet og få hævet kompetenceniveauet.

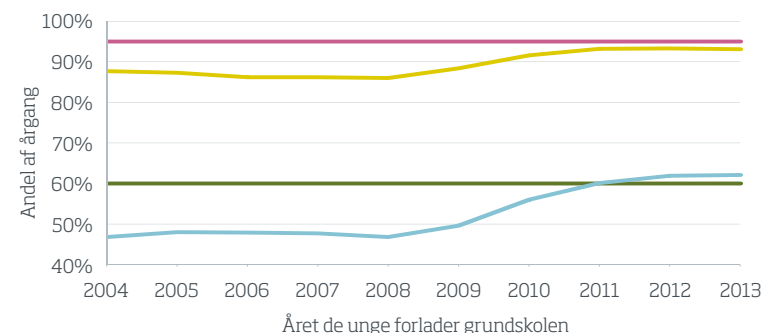
Udfordringen på arbejdsmarkedet skal løftes med initiativer på uddannelses-, erhvervs- og beskæftigelsesområdet. Region Syddanmark, Syddansk Uddannelsesaftale, Syddansk Vækstforum og de Regionale Arbejdsmarkedsråd vil samarbejde om koordineringen.

Syddansk Vækstforum vil arbejde for at øge de syddanske virksomheders adgang til kvalificeret arbejdskraft, så uddannelsesstilbud matcher de syddanske virksomheders behov. Synergierne mellem uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen skal udnyttes bedre. Vækstforum vil arbejde for at højne arbejdsstyrkens formelle uddannelsesniveau ved at flere gennemfører en erhvervsrettet kompetencegivende uddannelse på faglært eller på videregående uddannelsesniveau. Vækstforum vil derudover styrke social inklusion, bl.a. for at øge erhvervsfrekvensen i regionen. Målgruppen er personer, der ikke vil kunne opnå en tilknytning til arbejdsmarkedet uden en støttende indsats.

Den forventede udvikling på de overordnede mål

forslag

Figuren viser, det forventede uddannelsesniveau 25 år efter en årgang har forladt grundskolen.

- **Målsætning: 95% skal have en ungdomsuddannelse**
- **Gennemført en ungdomsuddannelse**
- **Målsætning: 60% skal have en videregående uddannelse**
- **Gennemført en videregående uddannelse**

Kilde: Region Syddanmark og Undervisningsministeriets profilmodel

Syddansk Uddannelsesaftale

Syddansk Uddannelsesaftale er en samarbejdsplatform, der sikrer løbende dialog og samarbejde på uddannelsesområdet i Syddanmark.

På www.syddanskuddannelsesaftale.dk findes mere information og viden.

Syddansk Uddannelsesaftales parter

- Region Syddanmark
- Kommunerne
- Erhvervsakademier
- Professionshøjskoler
- Syddansk Universitet
- Dansk Industri
- Dansk Erhverv
- Dansk Byggeri
- Dansk Håndværk og Industri
- Ungdommens uddannelsesvejledning UU
- Studievalg
- Produktionsskolerne
- De frie kostskoler
- Sosu-skolerne
- Handelsskoler
- VUC'er
- Tekniske skoler
- Gymnasier
- Landbrugsskoler
- Arbejdsmarkedskontor Syddanmark

Regionsrådets og Syddansk Uddannelsesaftales Handlingsplan

Region Syddanmark vil implementere uddannelsesstrategien i to-årige handlingsplaner.

Erhverv i udvikling

Syddansk erhvervsliv skal styrkes og udvikles i hele regionen, så Syddanmark er klar til fremtidens nationale og globale konkurrence. Erhvervsmæssige udviklingsmuligheder og stærke virksomheder med spændende job er med til at gøre Syddanmark mere attraktiv, aktiv og produktiv.

Syddanske styrker - globale muligheder

De syddanske udfordringsbilleder viser, at væksten i Syddanmark, ligesom i resten af Danmark, fortsat er lav. En stærk produktivitetsvækst i 2010 og 2011 viste stor tilpasningsevne i syddansk erhvervsliv, men i 2012 gik udviklingen i stå igen. Samtidig er antallet af arbejdspladser i Syddanmark faldet, og den demografiske udvikling udgør en stigende udfordring i forhold til arbejdsstyrken.

Syddansk Vækstforums indsats for vækst og erhvervsudvikling vil derfor fortsat primært være rettet mod at øge produktiviteten i Syddanmarks virksomheder og højne erhvervsfrekvensen.

De strategiske rammer

Med de strategiske målsætninger ønsker Syddansk Vækstforum at imødegå de udfordringer, som regionen står over for, med udgangspunkt i de styrker, som regionen besidder. Det skal bl.a. ske ved at skabe grundlag for vækst gennem omstillingsparathed og virkelyst på baggrund af bl.a. en udfordret erhvervsstruktur samt en demografi og international økonomi i forandring.

Syddansk Vækstforum fortsætter derfor med en fokuseret og langsigtet indsats med få forretningsområder, som blev påbegyndt i 2009. Det er bl.a. i tråd med de nye krav i strukturfondsprogrammerne om smart specialisering og de anbefalinger, som OECD har udarbejdet til Vækstforum.

Den fokuserede indsats skal bidrage til en langsigtet omstilling hen imod væksterhverv ved at skabe konkurrencedygtige miljøer inden for tre forretningsområder med syddanske styrker eller potentialer:

- Bæredygtig energi
- Sundheds- og velfærdsinnovation
- Oplevelseserhverv

Syddansk Vækstforums strategiske 2020-mål

- Syddanmark er den danske region med størst årlig produktivitetsvækst.
- 82 pct. i den erhvervsaktive alder er parate til at tage et arbejde.

Det handler også om attraktivitet

Vækst kan ikke sættes på formel. Elementer som innovation, produktivitet, høj erhvervsfrekvens og ny teknologi er vigtige. Men det handler også om god infrastruktur, stærke uddannelsesinstitutioner og tiltrækning af kvalificeret arbejdskraft ved hjælp af attraktive områder med spændende kulturliv og stærke relationer.

....

De syddanske styrker stiller regionen til rådighed nationalt med ambitioner om at udnytte det internationale potentiale på områderne i et tværregionalt samarbejde. Forretningsområderne er valgt på baggrund af regionens særlige styrker og den forventede udvikling i den nationale og globale efterspørgsel inden for de enkelte områder. Regionen har en erhvervsmæssig styrkeposition inden for bæredygtig energi, hvor der er specifikke erhvervsspecialiseringer inden for energieffektive teknologier og offshoreenergi. Inden for sundheds- og velfærdsinnovation er der potentiale til at udnytte den stigende globale efterspørgsel med afsæt i et stærkt offentlig-privat innovationspartnerskab og regionens styrker inden for bl.a. automatisering. Inden for oplevelseserhverv er der markante internationale fyrtårne på turismeområdet, og der er et stort potentiale i at udnytte regionens specialiserede forsknings- og vidensmiljøer inden for design og kreative erhverv til at skabe erhvervsmæssig vækst. Som en videreudvikling af den fokuserede indsats vil der blive implementeret en højvækstmodel inden for de tre forretningsområder. Den skal bidrage til, at der udvikles flere store virksomheder i Syddanmark.

Virksomhedernes vilkår for at skabe vækst og arbejdspladser er under hastig forandring, bl.a. som følge af den øgede globalisering og den økonomiske krise. Det skaber nye udfordringer og muligheder, der skal håndteres og gribes. Derfor vil Vækstforum på eget initiativ igangsætte brede indsatser, som har et

stort potentiale, og som kan række ud over de tre forretningsområder.

Endelig vil Vækstforum igangsætte en indsats for yderområderne, som skal understøtte arbejdet med at skabe vækst og udvikling i områderne uden for de større byer.

For at kunne lykkes kræver det udsyn og et velfungerende offentlig-privat samarbejde regionalt, nationalt og internationalt. Det gælder internt i regionen, hvor der skal sikres sammenhæng og koordinering af indsatsen, så der skabes synergi og overskuelighed i tilbudene til virksomhederne. Nationalt og tværregionalt vil Syddansk Vækstforum lægge vægt på tværgående samarbejde og en hensigtsmæssig arbejdsdeling med de andre regionale vækstfora og staten om fx velfærdsteknologi, energi og fødevarer. Virksomhederne skal have nem adgang til at deltage i erhvervsfremmeaktiviteter på tværs af regionsgrænserne, og der skal sikres sammenhæng med de nationale vækstiniciativer, bl.a. gennem vækstpartnerskabsaftalerne.

Endelig arbejder Syddansk Vækstforum målrettet på at udnytte de muligheder, der ligger i det internationale samarbejde, herunder særligt samarbejdet hen over den dansk-tyske grænse. Det gælder i forhold til fx EU's Horizon 2020-program og INTERREG, herunder internationale samarbejder der bidrager til internationaliseringen af Vækstforums prioriterede klynger.

Bæredygtig energi

Definition af forretningsområde

Energieffektive teknologier

Erhverv, der arbejder med teknologier, viden og komponenter, som medfører en intelligent og effektiv energiudnyttelse inden for alle energiformer.

Offshore

Erhverv, der arbejder med teknologier, viden og komponenter til anvendelse i hele værdikæden for offshore energiproduktion, såvel vedvarende som fossil energi.

Bæredygtig energi

Syddanmark har særlige erhvervsspecialiseringer inden for energiområdet. Inden for energieffektive teknologier er ca. halvdelen af landets arbejdspladser beliggende i Region Syddanmark, og virksomhederne har en omsætning på 24 mia. kr. Inden for offshoreenergi er godt 40 pct. af arbejdspladserne beliggende i Region Syddanmark, og branchen har en omsætning på 110 mia. kr. Erhvervene er eksporttunge produktionserhverv med høj grad af specialiseret viden.

Potentialer

- Ifølge International Energy Agency vil den globale energieftefterspørgsel stige med 55 pct. i 2030. Samtidig skaber den globale konkurrence og klimadagsorden øget efterspørgsel efter energieffektive teknologier.
- Det globale marked for energieffektiv teknologi forventes at vokse markant frem mod 2035. Virksomhederne forventer årlige vækstrater på 15-20 pct. de kommende år inden for fx power-elektronik.
- Ved at videreudvikle den syddanske styrkeposition inden for offshoreenergi forventes der en stigning i antallet af ansatte fra 27.000 i dag til 50.000 i 2020 på landsplan, hvis de væsentligste udfordringer imødekommes.
- Der er stærke innovationsmiljøer inden for energieffektive teknologier og offshore-energi, som er forankrede i regionen. Der er store potentialer for innovations- og erhvervssamarbejder gennem klyngeorganisationerne, der har status som nationale innovationsnetværk.

Udfordringer

- Der er mangel på tilstrækkelig kvalificeret arbejdskraft.
- Der er behov for at fastholde markedspositionen på det globale marked, herunder at små og mellemstore virksomheder omstilles til øget eksport.
- Der er behov for at fastholde et kvalificeret 'first mover' dansk hjemmemarked, der kan agere som innovationsdriver, bl.a. SMV'ere med behov for større energi- og ressourceeffektivitet og ved at der er adgang til test-, udviklings- og demonstrationsfaciliteter.

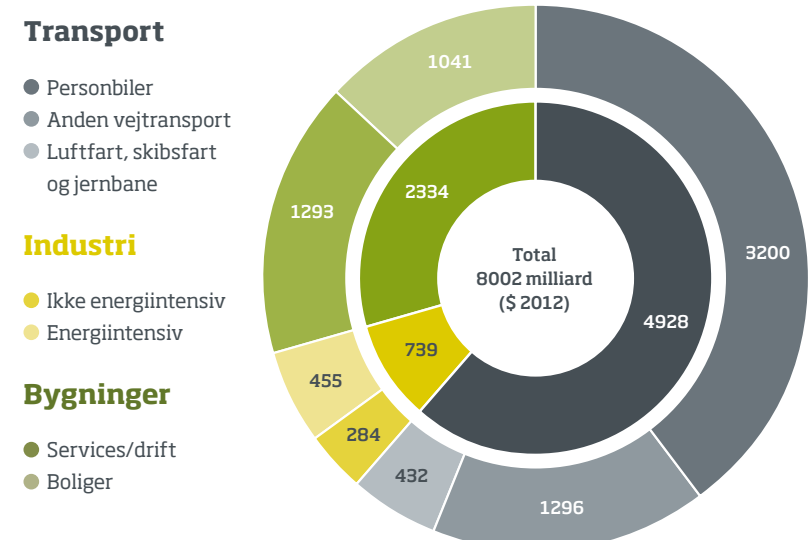
Delmål energieffektive teknologier

- 20 pct. vækst i omsætning frem mod 2020 for virksomheder inden for energieffektivisering.
- 5 pct. point højere eksportandel for SMV'ere inden for energieffektivisering frem mod 2020.

Delmål offshore

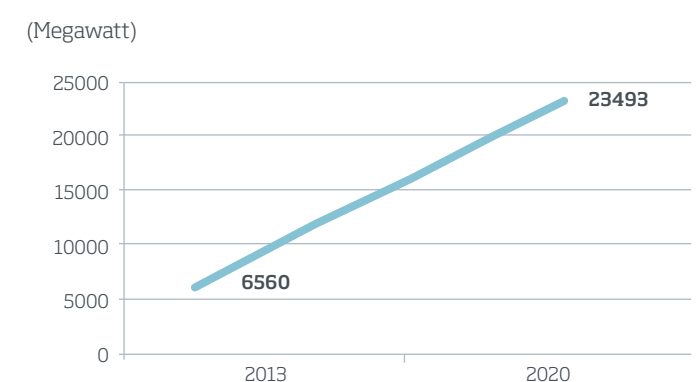
- 15 pct. vækst i omsætning frem mod 2020 for virksomheder i den danske offshore branche.
- 15 pct. højere eksport frem mod 2020 for virksomheder i den danske offshore branche.

Samlede globale investeringer i energi-effektivitet i slutbruger sektoren

Kilde: World Energy Investment Outlook OECD/IEA 2014

Markedsvæksten i EU for offshore vind

Kilde: Wind energy scenarios for 2020 (central scenario), EWEA 2014

Sundheds- og velfærdsinnovation

Definition af forretningsområde

Erhverv, der arbejder med sundheds- og velfærdsløsninger, som kan bidrage til at løse samfundsmæssige udfordringer inden for velfærdsområdet og samtidig skabe øget vækst i private virksomheder samt øget effektivitet og kvalitet.

Velfærdsområdet defineres bredt, dog med fokus på at udnytte forretningsmulighederne i teknologier og services i tilknytning til pleje og omsorg, sygdomsbehandling, egenomsorg, forebyggelse (herunder ernæring) samt mulighederne i tilknytning til byggerier inden for området.

Sundheds- og velfærdsinnovation

Med en langsigtet og fokuseret indsats er der i Syddanmark opbygget et stærkt innovationsmiljø og klynge-samarbejde med international gennemslagskraft inden for sundheds- og velfærdsinnovation. I Syddanmark er der omkring 300 private virksomheder inden for velfærdsteknologi. Disse beskæftiger ca. 3.000 personer, og omsætningen i virksomhederne er anslået til ca. 5.669 mio.kr. De syddanske virksomheder har særlige kompetencer inden for automatisering, intelligente hjælpemidler, it og telemedicin.

Potentialer

- De globale samfundsudfordringer med ændret demografi, flere ældre og flere mennesker med livsstilsygdomme og kroniske lidelser skaber en stigende efterspørgsel fra såvel det private som det offentlige marked efter sundheds- og velfærdsløsninger, som kan udvikles og leveres af private virksomheder.
- Syddanmark har stærke kompetencer inden for brugerinvolvering, tests, usability og design. Der er opbygget et sammenhængende forsknings- og innovationsmiljø med testfaciliteter, som er fundament for tværsektorielt offentlig-privat innovationssamarbejde, og der er etableret en erhvervsklynge, som har status som nationalt innovationsnetværk.
- Som følge heraf er der stigende international interesse for samspil med syddanske aktører og virksomheder inden for sundheds- og velfærdsinnovation.

Udfordringer

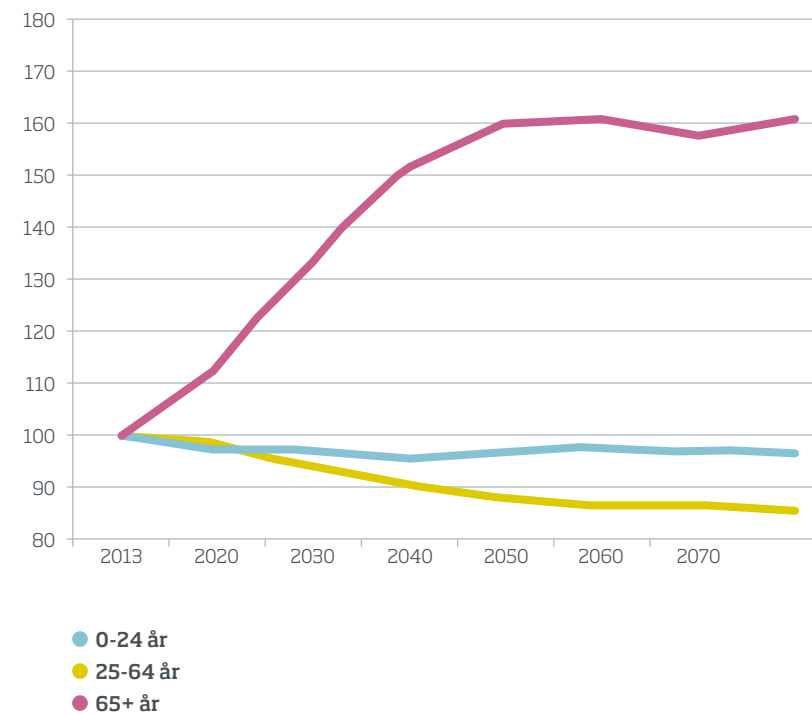
- Der er få iværksættere og for få store virksomheder, og der er generelt lav vækst i virksomhederne. Desuden er omsætningen udfordret, bl.a. som følge af lav eksport.
- Der er behov for øget offentlig-privat samarbejde med afsæt i behov, innovation, test og innovative indkøb.
- Der er behov for at øge funding og risikovillig kapital til virksomhedernes kommercialisering og vækst.

Delmål sundheds- og velfærdsinnovation

- 5 pct. flere virksomheder frem mod 2020 inden for sundheds- og velfærdsinnovation.
- 15 pct. vækst i omsætning frem mod 2020 for virksomheder inden for sundheds- og velfærdsinnovation.

Befolkningsudvikling i Danmark

2013 -2080 (Index 2013=100)

Kilde: EUROSTAT og Erhvervs og Vækstministeriet

Oplevelseserhverv

Definition af forretningsområde

Turisme

Inden for ferie- og erhvervsturisme, der arbejder med overnatning, transport, rejse- og turistservice, restauration og oplevelsestilbud.

Erhverv, der arbejder med fødevarer som oplevelsesprodukt.

Design og kreative erhverv

Virksomheder, der anvender design strategisk til at styrke innovations- og konkurrenceevnen, samt kreative erhverv, herunder virksomheder der udbyder designkompetencer.

Oplevelseserhverv

Syddanmark er den største turismeregion i Danmark, målt på antal overnatninger, med internationalt attraktive destinationer, der tiltrækker et stigende antal ferie- og erhvervsturister. Turismen genererer årligt en omsætning på ca. 18 mia. kr. og job til 25.000 personer i Syddanmark. Inden for design har Syddanmark stærke uddannelses- og forskningsmiljøer med veletablerede virksomhedssamarbejder, og andelen af virksomheder, der anvender design strategisk, er steget fra 11 pct. i 2010 til 22 pct. i 2013. Det skal bidrage til at skabe vækst, for disse virksomheder er betydeligt mere innovative, har større forventning til øget omsætning og eksport, end virksomheder der ikke anvender design. Effektfulde iværksættermiljøer inden for kreative erhverv skal understøtte forretningsudvikling inden for området og skabe grobund for nye virksomheder.

Potentialer

- Den globale turisme er i vækst. Med stærke internationale fyrtårne og en attraktiv kyststrækning til aktiv ferie har regionen et stort potentiale for at få del heri.
- Som den næststørste erhvervsturismeregion kan Syddanmark udnytte den forventede stigning i international erhvervsturisme.
- Turister efterspørger i stigende grad flere og bedre madoplevelser. Derfor er der et stort potentiale for erhverv, der arbejder med fødevarer som oplevelsesprodukt.
- Anvendelse af design og designmetoder bidrager til at styrke innovationsevne og konkurrencekraft i virksomheder. Det er afgørende i den internationale konkurrence og kan bidrage til at fastholde produktionsarbejdspladser.
- De kreative erhverv skaber grobund for nye virksomheder og bidrager til vækst i hele regionen, bl.a. gennem forretningsudvikling og ved at bidrage til at forny innovationsevnen i regionens virksomheder.

Udfordringer

- Uddannelsesniveaue og produktiviteten er lav inden for turismebranchen.
- Væksten i udenlandske overnatninger er lav.
- Der er lav tilfredshed med prisniveauet i forhold til kvaliteten af service, overnatning, madoplevelser mv.
- Der er få små og mellemstore virksomheder, der anvender design i deres forretnings- og strategiudvikling.
- Der er få vækstvirksomheder inden for design og kreative erhverv.

Delmål turisme

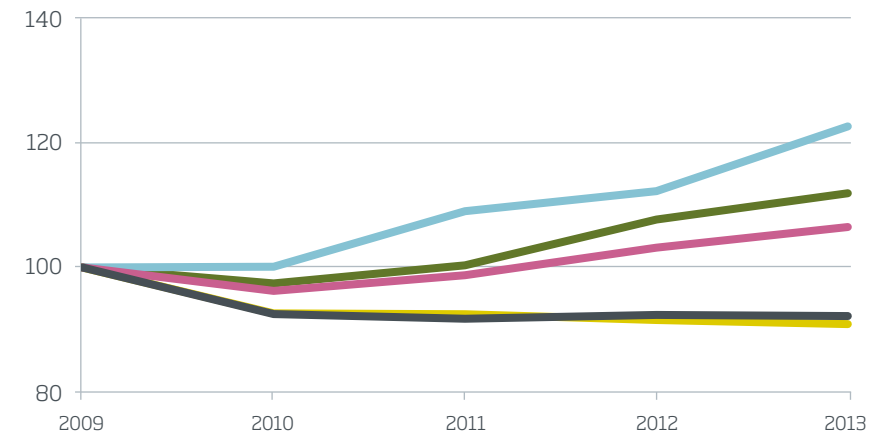
- 3 pct. årlig vækst i antallet af udenlandske overnatninger.
- 5 pct. årlig vækst i det turismeskabte forbrug.

Delmål design og kreative erhverv

- 4 pct. point flere virksomheder anvender design i forretnings- og strategiudvikling frem mod 2020.
- 10 pct. højere andel af vækstvirksomheder inden for kreative erhverv frem mod 2020.

Turismeerhverv kom hurtigere ud af krisen

Udvikling i beskæftigelse i den private sektor i hele landet 2009-2013.

- Forlystelsesparker, besøgsmaal og events
- Gastronomi og nattelev
- Overnatninger og turistbureauer
- Turismeerhvervene i alt
- Alle erhverv

Kilde: Region Syddanmark og Danmarks Statistik bearbejdet af e-statistik.dk

Højvækstmodellen

Der skabes få store virksomheder, der kan bidrage med nye arbejdspladser i Danmark. Det er et problem, fordi store internationalt orienterede virksomheder typisk er mere produktive end hjemmemarkedsorienterede erhverv. Ofte spiller store virksomheder også en væsentlig rolle i velfungerende klynger og bidrager til at skabe vækst og arbejdspladser i mindre og mellemstore virksomheder i værdikæden.

Der er allerede en række tiltag, som har til formål at skabe nye iværksættere og vækstvirksomheder, men der mangler et sammenhængende systematisk forløb, som får de bedste virksomheder til at vokse hurtigt.

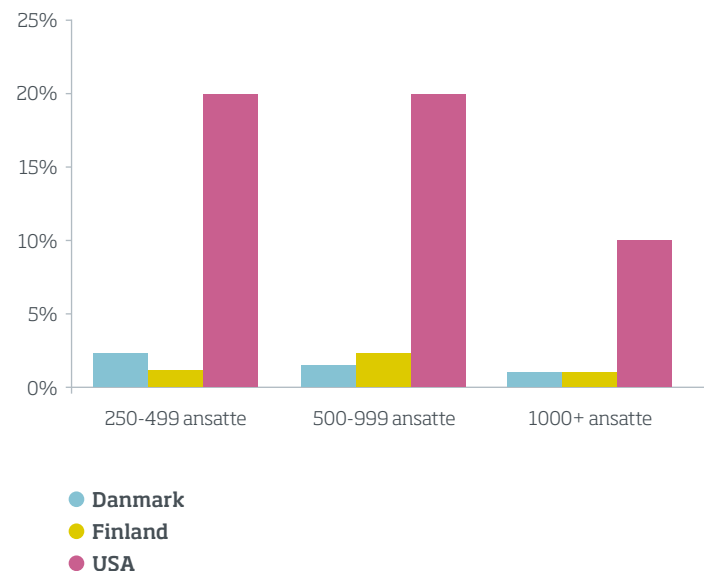
Hvad går højvækstmodellen ud på?

Højvækstmodellen bygger oven på den fokuserede indsats og indgår som en del af det tværregionale og landsdækkende Team Vækst Danmark initiativ. Modellen skal i Region Syddanmark tiltrække nationale og internationale iværksættertalenter og vækstvirksomheder inden for de tre forretningsområder sundheds- og velfærdsinnovation, bæredygtig energi og oplevelseserhverv. Udgangspunkt og dermed også tidsperspektivet for implementeringen af modellen vil være forskellig inden for de enkelte områder. Som led i Team Vækst Danmark initiativet kan Syddanske virksomheder med vækstpotentiale, som ikke er en del af de tre forretningsområder, gøre brug af tilbuddene på tværs af regionsgrænserne og indgå i en anden regions højvækstmodel.

Modellen tilbyder et struktureret inkubator- og acceleratorforløb, hvor man hurtigt kan teste og udvikle sin idé til en skalerbar virksomhed. Modellen bygger på et sammenhængende koncept med højt specialiserede rådgivnings- og testmiljøer, attraktive fysiske rammer samt en tæt kontakt til investorer for at sikre risikovillig kapital til vækst.

Virksomhederne modnes til investering og gør det interessant for internationale aktører at investere i Danmark. Samtidig tiltrækker nye store virksomheder andre virksomheder, som igen styrker regionens attraktivitet for virksomheder og investorer. Modellen indebærer et tæt samarbejde med allerede eksisterende aktører og ordninger.

Andel store virksomheder, der er under 10 år gamle

Kilde: Nordic Entrepreneur Monitor 2010

Delmål

2 pct. point flere højvækstvirksomheder frem mod 2020.

Brede indsatser

Virksomhedernes vilkår for at skabe vækst og arbejdspladser er i bevægelse, bl.a. som følge af en udfordret erhvervsstruktur og en demografi og international økonomi i forandring. Det skaber nye udfordringer og muligheder for både eksportvirksomheder og hjemmemarkedserhverv samt et fortsat behov for, at Vækstforum kan agere både på kort og lang sigt.

Ved siden af den langsigtede fokuserede indsats kan Vækstforum derfor på eget initiativ igangsætte brede indsatser, som kan række ud over de tre forretningsområder. Det kan være udfordringer, som kan kræve en hurtig indsats, med et mere kortsigtet perspektiv fx i relation til massefyringer, eller det kan være udfordringer, som kræver en mere langsigtet indsats, som fx virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft.

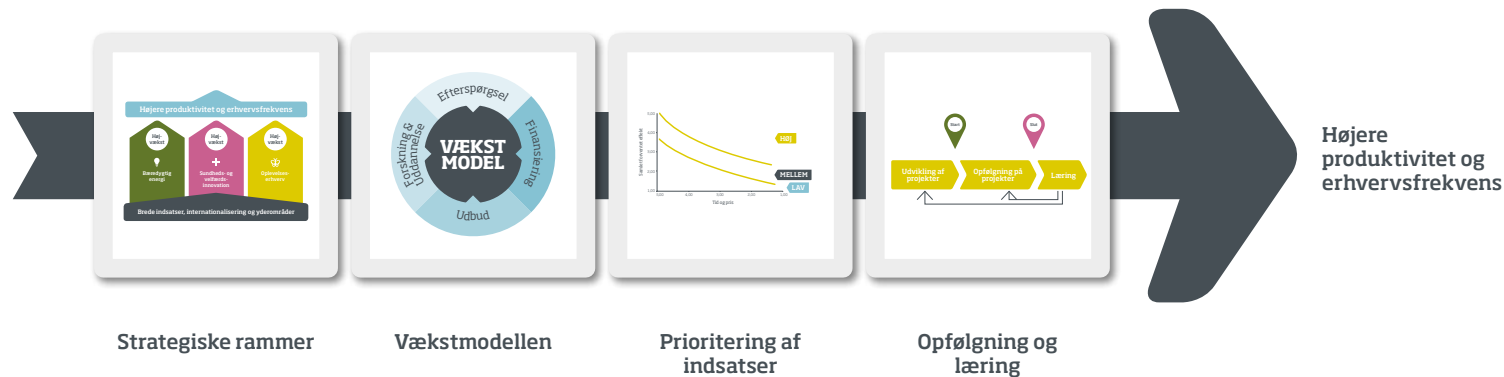
Brede indsatser er karakteriseret ved, at:

- De igansættes på initiativ af Vækstforum.
- Der skal være en konkret udfordring, der skal håndteres.
- De kan påvirke såvel generelle som specifikke rammebetingelser.
- De skal bidrage til at frigive et særligt stort potentiale.
- De brede indsatser er tidsbegrænsede.

For at øge de syddanske virksomheders adgang til kvalificeret arbejdskraft vil Vækstforum arbejde for at styrke sammenhængen mellem erhvervsudviklingen og uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen. Det kræver, at uddannelsestilbud matcher de syddanske virksomheders behov. Det drivende i samarbejdet skal være, at synergierne mellem uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen udnyttes bedre. Endvidere vil Vækstforum arbejde med social inklusion, bl.a. med henblik på at øge erhvervsfrekvensen i regionen.

Strategien skal omsættes til handling

De strategiske rammer for Vækstforums arbejde understøttes af en arbejdsform, som bidrager til Vækstforums strategiske målsætninger om produktivitet og erhvervsfrekvens.

Vækstmodel

Den Syddanske Vækstmodel er fundamentet for at realisere potentialer inden for de enkelte forretningsområder i den fokuserede indsats. Modellen udgør en erhvervspolitisk infrastruktur. Den giver mulighed for at understøtte de rammebetingelser, der har betydning inden for hvert enkelt forretningsområde, og sætte ind, hvor det er mest perspektivrigt. Dermed bliver det muligt at understøtte sammenhængende værdikæder fra ide til marked. Det kan gøres på forskellige måder, fx gennem tilskud til projekter eller gennem partnerskaber med relevante aktører.

Effektmodel

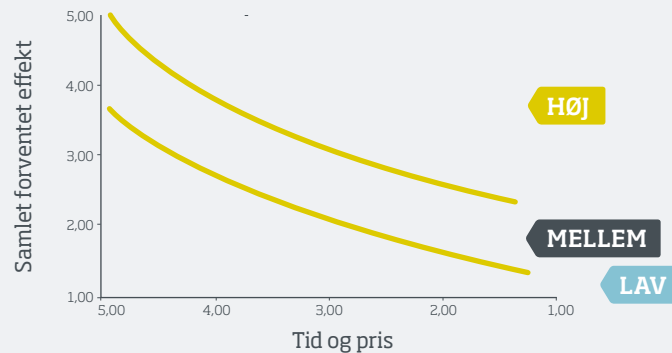
Effektmodellens opbygning

Samlede forventede effekt

Dette er et udtryk for projektets potentiale.

Tid og Pris

Dette er et udtryk for projektets kompleksitet.

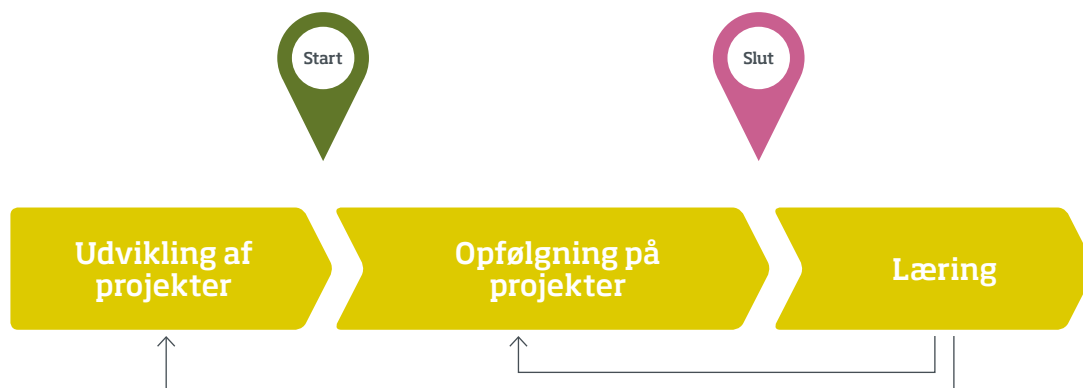

Vækstforum prioriterer, hvilke projekter der skal sættes i gang. Vækstforums beslutningsgrundlag udgøres af en effektmodel, som anvendes sammen med en række vurderingskriterier. Effektmodellen giver et overblik over projekternes forventede effekt samt tid og pris. Nogle virkemidler, som fx klyngeudvikling og innovationsindsatser, giver typisk først effekter på længere sigt, men har til gengæld typisk stor effekt i form af varigt forbedrede rammebetingelser, der kommer en bred kreds af virksomheder til gavn. Andre virkemidler, som fx virksomhedsvejledning, giver typisk mindre, men hurtigere effekt.

Ud over effektmodellen vurderes de enkelte ansøgninger og initiativer i forhold til, hvordan de lever op til en række kriterier:

- Virksomhedsengagement
- Samfinansiering
- Offentlig-private partnerskaber
- Samordning og koordinering
- Fokusering
- Internationalisering
- Bæredygtighed
- Yderområder

Opfølgning og evaluering

Evalueringsmodellen med porteføljestyring betyder, at Vækstforum aktivt følger alle projekter i forhold til effektrealisering og drager læring ud af projekterne. Læringen anvendes som erfaringsgrundlag i kommende projekter og er med til at forme de fremadrettede strategiske rammer for Vækstforums arbejde.

Grønne muligheder

Miljø, klima og vækst er tæt forbundet og bliver en stadig vigtigere del af samfundsdagsordenen. Investeringer i håndteringen af klimaændringerne, et rent og sundt miljø og en bedre ressourceudnyttelse er afgørende for Syddanmarks konkurrenceevne og dermed også bestræbelserne på at skabe bedre levevilkår og udfoldelsesmuligheder for alle syddanskere.

Perspektiv

Cirkulær økonomi og bæredygtighed er kodeord for vækst og et bedre miljø på samme tid. Det handler ikke kun om genbrug og økonomi, men om at skifte retning og få skabt et nyt tankesæt, der kan udvide vores handlerum og muligheder i fremtiden.

Væksten og den grønne balance er under pres

Klimaforandringer, stigende priser på råvarer og en stigende global efterspørgsel på ressourcer som bl.a. råvarer, vand og energi presser naturens ressourcer og har samtidig store miljømæssige konsekvenser. Det påvirker syddanskernes levevilkår, og mange har allerede oplevet konsekvenserne af ekstremvejr. Men det er også en udvikling, der i stigende grad påvirker virksomhedernes bundlinje og dermed de syddanske vækstmuligheder.

En stærk dagsorden

Bæredygtighed og cirkulær økonomi er derfor kommet på dagsordenen i fx World Economic Forum og EU samt i en lang række

internationale virksomheder som Danfoss, IKEA, Vestas, BMW og Carlsberg. Det er et opgør med brug-og-smid-væk kulturen til en mere cirkulær økonomi, der værner om de værdifulde ressourcer og genanvender dem i cirkulære kredsløb. Cirkulær økonomi er en måde at skabe vækst, der er afkoblet fra knaphed på ressourcer. Til gavn for både miljøet og væksten.

Hvad skal der til?

En omstilling til mere cirkulær økonomi kræver national vilje og nationale investeringer. Syddanmark skal være på forkant med udviklingen og være klar til at indtage en aktiv rolle i denne omstillingsproces, for en omstilling vil føre til en stigende efterspørgsel efter nye teknologier og nyt design. Det er en chance for at skabe nye job, styrke konkurrenceevnen, øge forsyningsikkerheden og skabe bedre levevilkår og livskvalitet.

En cirkulær tankegang - et nyt udviklingshåndtag

Indsatsen på klima-, miljø- og råstofområdet tager skridt mod en mere cirkulær tankegang i opgaveløsningen. I indsatsen vil der derfor være fokus på en mere effektiv og fleksibel ressourceanvendelse, så en indsats eller et produkt kan opfylde flere formål på én gang eller rumme planer om en anden anvendelse om 10 år. På erhvervsområdet er indsatsen for en bedre ressourceanvendelse fokuseret på bæredygtig energi, offshore og udvikling af energieffektive teknologier.

Det stiller store krav til samarbejde på tværs af sektorer og fagområder, men findes de rigtige løsninger vil de skabe mere værdi for pengene, skabe nye jobs og samtidig inspirere til mere ressourceeffektive løsninger.

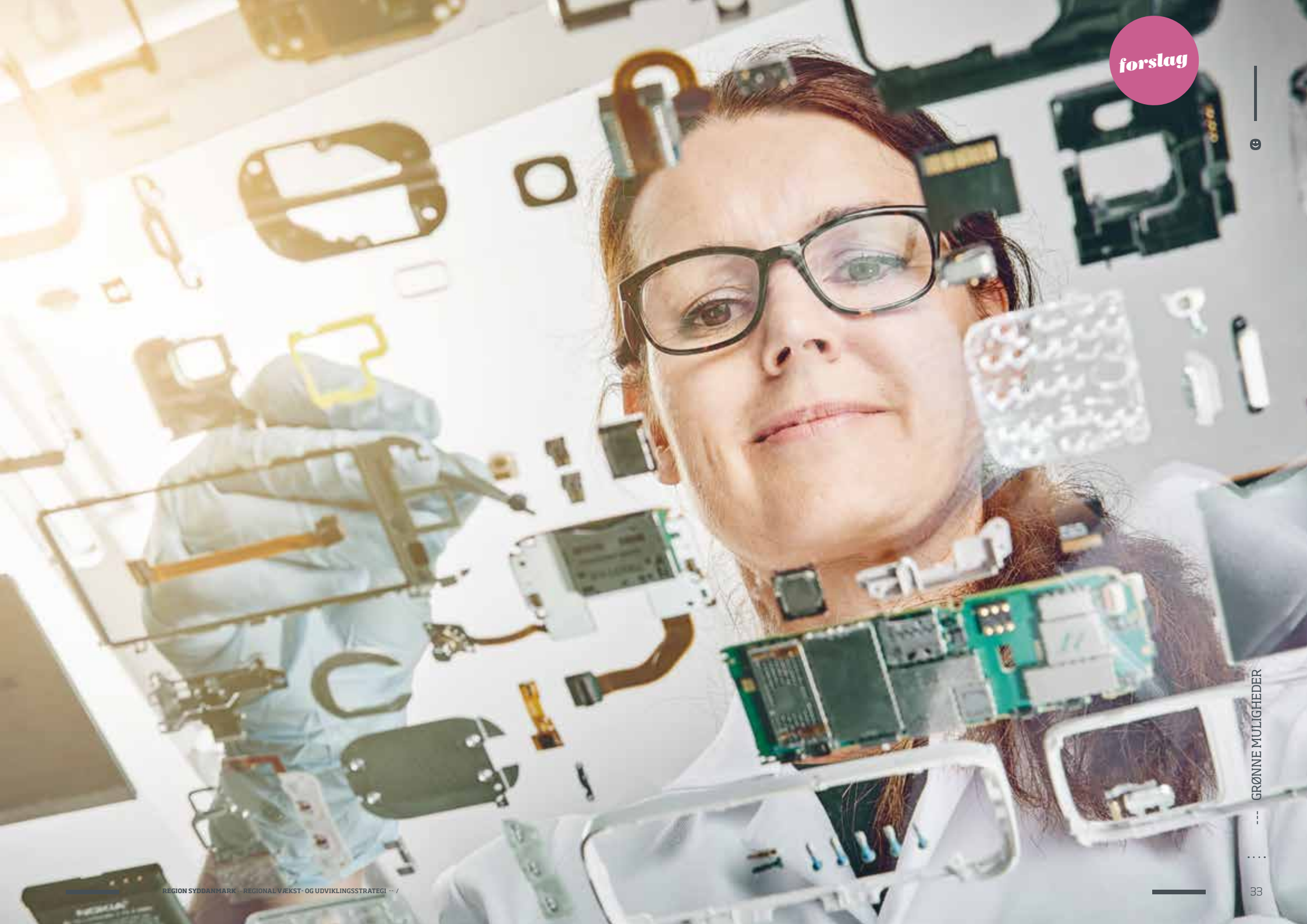

Ressourcer, ressourcer, ressourcer

Det handler om meget mere end genbrug, et rent miljø, klimaforandringer, og attraktiv natur. Det handler også om at få skabt en mere bæredygtig og cirkulær tænkning, der kan føre til en effektiv anvendelse af ressourcer og energikilder. Det bliver afgørende for fremtidens vækst.

....

forslag

GRØNNE MULIGHEDER

Klimaforebyggelse

Syddanmark vil tage et medansvar for at begrænse den fremtidige effekt af klimaforandringerne, der bl.a. skyldes brug af fossile brændsler som kul, olie og naturgas til energi-produktion og transport.

Klima i tal

På regionsyddanmark.dk/detgodeliv kan man følge udviklingen i CO₂-udledning, energiforbrug og produktion af vedvarende energi i alle landets kommuner.

Syddanmark tager ansvar

Klimaforandringerne afhænger af, hvor store mængder af drivhusgasser der slippes ud nu og i fremtiden.

Initiativer til at begrænse udledningen af CO₂ er en stor udfordring, som tages op både globalt og nationalt. I arbejdet for at nå målsætningen er det nødvendigt, at CO₂-udfordringen også tages op regionalt, kommunalt og lokalt, så alle bidrager til at reducere udledningen.

Regionen og de syddanske kommuner er i gang og har igangsat flere initiativer for at reducere klimabelastningen. Der er både i Regionen og i størstedelen af kommunerne fastsat ambitiøse mål for reduktion af CO₂-udledningen i egne driftsenheder. Derudover er der bred opbakning til fælles projekter som fx strategisk energiplanlægning samt udvikling af et fælles vidensgrundlag, så det er muligt at følge udviklingen i CO₂-udledningen i alle kommuner.

Det syddanske strategimål for reduktion i CO₂-udledningen svarer til den nationale målsætning, og alle syddanske indsatser i klimaforebyggelsen skal bidrage til at nå det overordnede mål.

Delmål

Reducere udledningen af CO₂ i Syddanmark med 40 pct. i 2020 i forhold til 1990

Indsatser

- Udvikling af ny viden og nye samarbejdsspor, der kan bygge oven på den eksisterende viden og initiativer på området. Bl.a. fra CO₂-kortlægningsværktøjet, der kan følge CO₂-udledning i alle landets regioner og kommuner samt energiscenarieanalysen fra projektet om strategisk energiplanlægning, der skitserer to scenarier for fremtidens energisystem i Syddanmark.
- En grøn erhvervsatsning for Bæredygtig Energi. Syddansk Vækstforum og Region Syddanmark prioriterer indsatser, der skal styrke erhvervsudviklingen inden for de syddanske styrkepositioner med offshoreenergi og energieffektive teknologier.
- Energieffektivt byggeri. Syddanmark indgår i et 3-årigt Elenaprojekt, hvor regionen samarbejder med 14 syddanske kommuner. Deltagerne forpligter sig til fælles energiinvesteringer i den offentlige bygningsmasse og vejbelysning for 597 mio. kr. fra 2014 til 2017.

Klima-tilpasning

Klimaforandringer er blevet virkelighed, og mange syddanskere har allerede mærket effekten af mere regn, skybrud og oversvømmelser. Klimaforandringerne vil i stigende grad udfordre de syddanske byer, naturen, den fælles infrastruktur og dermed syddanskerne hverdag.

Når vandet kommer

Den syddanske indsats for klimatilpasning sigter på at forbedre vandhåndteringen for at mindske effekterne af havniveaustigninger, grundvandsstigninger og mere overfladevand. At få styr på vandet vil medføre færre gener for borgere og virksomheder samt offentlige besparelser.

Et mere klimarobust Syddanmark vil også have stor betydning for de fremtidige vækstmuligheder, da bl.a. tillid til, at infrastrukturen kan modstå klimaændringerne, kan gøre området mere attraktivt at investere i.

Den syddanske indsats vil have fokus på udvikling af nye og kombinerede løsninger, der også sigter på at imødekomme hensyn til fx byliv, sundhed, naturområder, håndtering af jordforurening samt øge attraktiviteten og syddanskerne udfoldelsesmuligheder. Findes de rigtige løsninger kan de blive løftestang for udviklingen i både by- og landområder og rumme erhvervsmæssige muligheder.

Klimastrategien

Region Syddanmark vedtager inden udgangen af 2015 en ny klimastrategi, der skal skabe rammerne for en bæredygtig vækst og udvikling i Syddanmark. Klimastrategien dækker både Region Syddanmarks egen indsats samt den fælles indsats i hele Syddanmark.

Indsatser

- **Klimatilpasning i de danske byer**
De syddanske byer skal forbedre deres vandhåndtering for at kunne modstå klimaforandringerne. Indsatsen har fokus på at udvikle og teste løsninger fx gennem Region Syddanmarks samarbejdsprojekt med Odense Kommune og Vandcenter Syd om sikring af regionens større bycentre mod stigende grundvandsstand.
- **Klimatilpasning i kystnære områder**
Havniveaustigninger og kraftigere storme truer de kystnære områder - ikke mindst langs Vadehavet. Indsatsen har fokus på at sikre klæg til vedligehold og udbygning af digerene, som udgør en helt central sikkerhedsfaktor for mennesker og værdier langs Vadehavskysten. Initiativet laves i samarbejde med vadehavskommunerne.

Delmål

Beskytte natur, miljø og syddanskerne mod negative effekter af klimaforandringer og samtidig skabe udvikling i byer, landdistrikter og yderområder.

At klimatilpasning i højere grad indgår i en tværgående indsats for at udvikle byer og landområders attraktivitet.

Miljø

Adgangen til rent drikkevand og fraværet af forurening i omgivelserne har ikke kun stor betydning for syddanskerne sundhed og trivsel. En stærk miljøprofil er med til at fremme områdets attraktivitet for borgere og virksomheder.

Vidste du ...

At der er 45 store jordforureningssager i Syddanmark, hvor udgifterne til oprydning i hver enkelt sag vurderes at overstige 10 mio. kr. Til sammenligning er der på landsplan 122 store jordforureninger.

Rent miljø øger attraktiviteten

De grønne rammer skal være mere robuste for at kunne beskytte grundvandet og syddanskerne sundhed i fremtiden.

Infrastrukturen og de syddanske byer og landområder skal indrettes til fremtiden. Det stiller højere krav til beskyttelse af miljøet og håndtering af større forureninger. Adgangen til rent drikkevand skal sikres til de fremtidige generationer af syddanskere.

Der er en stigende efterspørgsel efter grønne løsninger, og den globale ressourceknaphed understreger behovet for at understøtte en mere cirkulær tankegang. Regionen har stærke kompetencer på miljøområdet, som skal sættes i spil på nye måder. Fremtidens miljøindsats skal derfor i langt højere grad tænkes sammen med den generelle udvikling af by- og landområderne. De natur- og miljømæssige vilkår er vigtige for borgernes liv og udfoldelsesmuligheder og dermed også for de syddanske byer og områders attraktivitet.

Indsatsen inden for miljøområdet vil have fokus på udviklingen og anvendelsen af viden, men også på at få tænkt miljøindsatsen ind i en bredere udviklingsammenhæng bl.a. i byudviklingen, udviklingen af yderområder m.m.

Strategi for jordforurening

Regionen har ansvaret for håndtering af jordforurening. Regionsrådet er ved at udarbejde en ny strategi for indsatsen overfor jordforurening, hvor der fastlægges klare principper for, hvordan indsatsen skal prioriteres. Den nye strategi vil have fokus på indsatsen for at fjerne kemikalier og pesticidpunktkilder, hvor disse truer den langsigtede forsyning med drikkevand.

Indsatser

- Udvikling af ny viden og nye metoder bl.a. gennem partnerskaber om sikring af drikkevandet. Regionen har indgået et partnerskab med Odense kommune og Vandcenter Syd for at effektivisere partnerens samlede indsats for at langtidssikre Odenses drikkevandsforsyning, herunder arbejde tæt sammen om de indsatser der skal iværksættes.
- Miljø og byudvikling. Kombinere de indsatser hvor miljø tænkes sammen med byudvikling og attraktivitet. Et eksempel er Fredericia C, et pilotprojekt, hvor Region Syddanmark samarbejder med Fredericia Kommune og Realdania By om at omdanne et forurenet tidligere industriområde til et attraktivt bosætnings- og byområde.

Delmål

At skabe robuste grønne rammer, der kan beskytte syddanskerne sundhed og adgang til rent grundvand.

At miljøindsatsen bidrager aktivt til at fremme udviklingen i by- og landområder i Syddanmark.

Råstoffer

Forsyning med råstoffer til byggeri, diger og infrastrukturanlæg er grundlæggende for den fortsatte udvikling og velstand i regionen. Men den fremtidige vækst afhænger også af, om ressourceknaphed kan afkobles fra vækst.

Værdifulde råstoffer

Den fremtidige efterspørgsel efter råstoffer forventes at stige lokalt og globalt, og ressourceknaphed bliver tydeligere. Resultatet er stigende energi- og råvarepriser, som vil betyde voksende udgifter for de syddanske virksomheder og for den enkelte syddanser. Adgangen til syddanmarks råstoffer har stor betydning for byggeri og anlæg af infrastruktur, og dermed for den syddanske vækst.

I Syddanmark er der forekomster af sten, sand og grus, hvor koncentrationen er så høj, at det kan betale sig at indvinde den. 75 pct. af regionens forsyning med sand, grus og sten kommer fra landbaseret indvinding - de øvrige 25 pct. fra havbaseret indvinding. Indsatsen på råstofområdet er flerstrengt, for en effektiv indsats skal både sigte på at forsyne alle dele af regionen med råstoffer, og på at udnytte og genanvende de ressourcer vi har i undergrunden og på havet bedst muligt.

Indsatsen for indvinding af råstoffer omfatter kortlægning og en overordnet planlægning for den fremtidige indvinding af råstoffer med henblik på at sikre en lang forsyningshorisont for alle delområder af regionen.

Råstoffer kan ikke gendannes, så et andet hovedfokus i indsatsen vil være at fremme den cirkulære tankegang. Det betyder dels genanvendelse af råstoffer, vejbelægnings og bygningsaffald og dels opmærksomhed på, at indvindingsområderne re-etableres efter gravning, så de kan få nye funktioner, der kan bidrage til udviklingen i lokalområdet.

Råstofplanen

Råstofplanen indeholder en kortlægning af råstofforekomster og en overordnet plan for den fremtidige indvinding og forsyning af råstoffer i Syddanmark. Planlægningen af den fremtidige forsyningsstruktur er fastlagt ud fra et ønske om en bæredygtig udvikling, herunder minimering af transportarbejdet og hensyntagen til natur og landskab.

Indsatser

- Udnytte de muligheder råstofindvindingen giver for udvikling af nye naturområder, nye boligområder m.m. i et samspil mellem kommunerne og Region Syddanmark.
- At sikre koordination i planlægningen for råstoffer til havs og til lands, så de samlet set udnyttes bedst muligt.

Delmål

At indvindingen af råstoffer sikrer en forsyningshorisont inden for graveområderne på 24 år i hver af de fire delområder: Sønderjylland, Trekantområdet, Sydvestjylland og Fyn.

At indsatsen for at indvinde råstoffer tænkes aktivt ind i udviklingen i by- og landområder i Syddanmark.

At sætte fokus på den cirkulære tankegang om ressourceeffektivitet og øget genanvendelse.

Levende byregioner

Byerne spiller en stadig større rolle for væksten. Byer og landområder er forbundet i større byregioner, hvor funktioner og styrker kan spille sammen og skabe stærke sammenhængende vækstområder. Byer og landområder skal have attraktive rammer for menneskers liv. Kulturelle tilbud, der kombinerer lokalområdernes særpræg og styrker, er en væsentlig del af det at skabe en levende region.

Byer og byregioner

Der er et stærkt afhængighedsforhold mellem de store byer og de omkringliggende mindre byer og landområder. Storbyerne er afhængige af de borgere, ressourcer, funktioner og kvaliteter, som de omkringliggende byer og landområder har, og omvendt. Derfor er det vigtigt, at indsatserne ses i en større byregional sammenhæng.

Byerne skal trække mere

Der er næsten 400 byer i Syddanmark. Små, mindre, større og to af landets fem største byer. Byerne spiller en særlig rolle for menneskers liv. Deres funktioner og tilbud er med til at danne rammen om borgernes liv og virksomhedernes hverdag. Byernes placering og udvikling tegner et bymønster med byregioner og udviklingskorridorer, der også viser, at der er forskellige forudsætninger bl.a. hvor mange arbejdspladser borgerne i de forskellige dele af regionen har adgang til.

Urbaniseringen er med til at flytte ressourcer fra land til by og fra Syddanmark til de største danske byer. Udviklingen skal vendes, så de syddanske byer ikke længere taber terræn til de andre danske byer, men er med til at trække udviklingen. De syddanske byer skal styrkes og gøres mere attraktive, så de i højere grad kan være med til at skabe vækst og udvikling i regionen og i de enkelte områder.

Delmål

Syddanmarks byer og byregioner skal gøres mere attraktive og konkurrencedygtige også i et internationalt perspektiv.

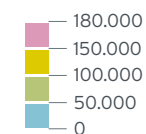
Udviklingen af byer og byregioner skal tænkes aktivt ind i de syddanske udviklingsindsatser.

Regionalt bymønster

Kortet viser:

- De syddanske byer med over 2.000 indbyggere.
- Vækst- og udviklingsstrategiens fire byregionale samarbejdsområder.
- Den øst-vestgående udviklingskorridor.
- Den nord-sydgående udviklingskorridor
- Adgangen til arbejdspladser (inklusive tyske) inden for 30 minutters kørsel i bil:

Funktionelle byregioner

Kommune- eller regionsgrænser er sjældent afgørende for menneskers valg af arbejdsplads eller uddannelse, eller for virksomheders beslutninger vedrørende placeringer, investeringer etc. Det er derfor nødvendigt at betragte byer og opland i en større skala - byregioner - uden at lade sig begrænse af administrative grænser. Funktionelle byregioner tager udgangspunkt i og favner hele netværk af mennesker og steder, hvor der er interaktion på daglig basis. Den funktionelle byregion har vundet voksende anerkendelse som en vigtig ingrediens i vellykkede strategier, udviklingsplaner og planlægningsstiltag. Fx arbejder OECD, Nordregio og EU alle med funktionelle byregioner.

Én region - fire områder med byregionale samarbejder

Vækst- og udviklingsstrategien stiller skarpt på de fire syddanske områder: Sydvestjylland, Trekantområdet, Fyn og Sønderjylland. De fælles regionale udfordringer er ikke lige store i alle områder, ligesom potentialerne for vækst og udvikling varierer på tværs.

I alle områder er der formaliseret byregionale samarbejder, som kan være om- drejningspunkt for områdernes udvikling. Vækst- og udviklingsstrategien prioriterer strategiske indsatser med byregionerne for at nå målsætningen om attraktive og stærke områder. Indsatserne kan falde inden for hele vækst- og udviklingsstrategien fx uddannelse, infrastruktur, byudvikling m.m. Det vil være samarbejdsindsatser med en geografi, der tilpasses temaet. Geografien er dermed ikke fastlåst og kan aftales på tværs af de fire områder, for et helt område eller for dele af områderne.

Hvad er en byregion?

Et geografisk område der, baseret på hyppige bevægelsesmønstre, opnår funktion af dansk storby.

Indsatser i byerne

Samarbejde om strategiske udviklingsprojekter

Regionen vil indgå i kommunale og byregionale samarbejder i strategiske udviklingsprojekter for byerne i Syddanmark. Der kan være tale om strategisk eller analytisk støtte til nye udviklingsprojekter eller strategier, hvor der arbejdes med nye perspektiver. Arbejdet koordineres med kommunerne og byregionerne.

Eksempler på konkrete initiativer:

- **Byanalyser:** Vidensprodukter om de syddanske byer, der bidrager til at kvalificere og facilitere udviklingsindsatser. Fx Tæt på og Byanalyse 2.0, der indeholder nøgletal om byerne og benchmarker byerne på tværs i regionen.
- **Tværgående indsats i byudviklingsprojekter:** I særlige og nytænkende udviklingsprojekter vil regionen indgå i et samarbejde om en tværgående indsats, hvor flere elementer samtænkes for at skabe en hensigtsmæssig og effektiv udvikling. Fx indgår regionen i et samarbejde med Fredericia Kommune og byudviklingsselskabet om projektet Fredericia C, og bidrager bl.a. med analyser og miljøhåndtering af et tidligere industriområde.

Byregionale indsatser

Byregional udvikling

Der er behov for at se på særlige byregionale udfordringer og muligheder og gennem politisk dialog finde platforme for et samarbejde om fælles byregionale udviklingsinitiativer.

På forkant med viden om byregioner

Udvikling af viden om de funktionelle byregioner, deres interne og ydre sammenhænge og udviklingsmuligheder, så der skabes et fælles udgangspunkt for debatten om byregioner. På byregioner.dk vil den nyeste viden om byer og byregioner blive samlet.

Internationalt samarbejde om nye perspektiver

Regionen vil indgå i internationale samarbejder, der kan bidrage til forståelsen af de syddanske byregioner og udviklingen i disse.

- **NORDREGIO-projektet:** Functional City-Regions er et nordisk case study-projekt, der gennemfører attraktivitets- og tilgængelighedsanalyser af byregioner i de nordiske lande. I dette projekt er Region Syddanmark den danske partner, og Fyn er casen.
- **OECD-projektet:** Measuring well-being in Danish City Regions. Region Syddanmark og OECD er gået sammen om et pilotprojekt, der skal måle forskellige sider af livskvalitet (well-being) i større danske byregioners centre og deres oplande. Det vil give indsigt i forskelle og ligheder og gensidig afhængighed mellem kerne og opland i byregioner på tværs af administrative grænser.

forslag

SYDVESTJYLLAND

De sydvestjyske kommuner, Esbjerg, Fanø, Tønder og Varde er ved at udvikle et samarbejde i byregion Esbjerg. Området har stærkt afsæt i offshore-sektoren og turismen, og er med Esbjerg havn Danmarks port mod vest. Esbjerg er Syddjyllands største by og bidrager som energimetropol til at trække væksten i hele området og i Syddanmark. Området dækker et geografisk stort areal, og der er store forskelle mellem områderne. Fra Danmarks femte største by til mindre landsbyer og yderområder.

Regionen og kommunerne i Sydvestjylland har en række fælles fokusområder, hvor samarbejde kan bidrage til at skabe ny vækst og udvikling:

- Kommunerne arbejder på at styrke bosætningen i området. Regionen og de sydvestjyske kommuner har samarbejdet om strategiudvikling og analyser om byroller og byfunktioner samt om menneskers flyttømønstre. Der er identificeret udfordringer, styrker og potentialer i byer af forskellig størrelse, og det står klart, at relationer mellem mennesker er af afgørende betydning for at tiltrække og fastholde borgere og arbejdskraft i byregionen.
- Fortsat økonomisk vækst i Esbjerg kræver kvalificeret arbejdskraft. Udfordringen med at tiltrække de rette mennesker med de rette kompetencer skal løses gennem en helhedsorienteret fælles regional og kommunal indsats, der sammentænker uddannelses-, bosætnings- og erhvervspolitik. Flere fælles initiativer er igangsat og skal videreudvikles. Bl.a. har den regionale forening work-live-stay fokus på tiltrækning af højtuddannede.
- Vestkysten og Vadehavet, der er udnævnt som UNESCO verdensarv, tiltrækker årligt tusindvis af danske og udenlandske turister. Dette vartegn er en styrke for hele byregionen, der allerede nu har stor værdi for området. Mere end 4 ud af 10 overnatninger i Syddanmark er i Sydvestjylland. Syddanmark og Sydvestjylland vil drage stor fordel af en fortsat satsning og udvikling af turismeindsatsen i Sydvestjylland.
- En fortsat udvikling af offshore-sektoren vil bidrage til at skabe vækst og udvikling i Sydvestjylland og i hele regionen. Det understøttes bl.a. gennem Syddansk Vækstforum.

TREKANTOMRÅDET

De seks kommuner i Trekantområdet Billund, Fredericia, Kolding, Middelfart, Vejle og Vejle indgår i et byregionalt samarbejde i Trekantområdet Danmark. Det er et stærkt dansk vækstområde med mange arbejdspladser og mange mennesker og UNESCO verdensarv: Jelling Monumenterne og Christiansfeld. Det er et trafikalt knudepunkt i Danmark med bl.a. Danmarks næststørste lufthavn og er en del af det østjyske bybånd fra Haderslev i syd til Randers i nord. Trekantområdet har mange industriarbejdspladser og vil arbejde for at fremtidssikre produktionen. For at konkurrere på det globale marked er der bl.a. fokus på tilføje merværdi gennem design og funktionalitet. En designsatsning som bl.a. Syddansk Vækstforum støtter.

Kommunerne i Trekantområdet har forankret deres samarbejde i en fælles planstrategi. Regionen og kommunerne i Trekantområdet har en række fælles fokusområder, hvor samarbejde kan bidrage til at skabe ny vækst og udvikling:

- Jyllandskorridoren gennem Jylland til Hamborg er en stadig vigtigere udviklingskorridor for Syddanmark. Trekantområdet er centralt placeret og kan få gavn af det store potentiale, der er i det internationale samarbejde med Hamborg og Tyskland.
- Trekantområdet mærker også urbaniseringen og den stigende konkurrence med de større danske byer og vækstområder. Kommunerne og regionen vil derfor fortsætte samarbejdet om flere vidensprodukter om byernes udvikling og forholdet mellem de mindre byer og landområderne. Attraktiviteten skal fortsat styrkes i Trekantområdet, som det fx sker gennem byudvikling i Fredericia C, hvor regionen samarbejder med Fredericia Kommune og byudviklingsselskabet.
- En forudsætning for vækst i Syddanmark og i Trekantområdet er, at syddanskerne har nogle stærke kompetencer, der kan matche de stigende kvalifikationskrav, som virksomhederne efterspørger for at kunne konkurrere på det internationale marked. Uddannelse og opkvalificering er nøgleordene, som bl.a. Syddansk Vækstforum støtter op om.
- Trekantområdet er et trafikalt knudepunkt for både den kollektive trafik og for vejtrafikken. Fælles kommunale og regionale prioriteter og en fælles regional bane-strategi vil bidrage til at få optimeret infrastrukturen i hele regionen.

FYN

Fyn og øerne består af ti kommuner (Assens, Faaborg-Midtfyn, Kerteminde, Langeland, Middelfart, Nordfyns, Nyborg, Odense, Svendborg og Ærø) og næsten 500.000 indbyggere. Som regionens største by og Danmarks tredje største by er Odense Syddanmarks vækstmotor. Byen har nogle helt centrale institutioner med stor regional betydning, bl.a. OUH og Syddansk Universitet. Med store investeringer i bl.a. letbane, nyt OUH og udviklingen fra stor dansk by til dansk storby er der udsigt til, at Odense også i de kommende år bliver en vækstdriver i Syddanmark. Bl.a. er satsningen på sundheds- og velfærdsteknologi af stor betydning og understøttes af Syddansk Vækstforum.

På Fyn og i det Sydfynske Øhav er der mange attraktive købstæder, trykke lokalmiljøer og unik natur, der er med til at tiltrække borgere og turister. Den fælles kulturelle identitet og sammenhængskraft på Fyn og øerne er med til at skabe en stærk byregion.

De fynske kommuner (ekskl. Middelfart) samarbejder i Byregion Fyn, hvor arbejdet er forankret i den fælles udviklingsstrategi, Strategi Fyn. Regionen og kommunerne på Fyn og øerne har en række fokusområder, hvor fælles indsats vil være til gavn for byregionen og for Syddanmark:

- Fyns attraktivitet skal styrkes bl.a. ved at styrke byerne og yderområderne. Regionen har undersøgt flyttemønstre og betydningen af bl.a. jobmuligheder, relationer og kultur, når borgere vælger et sted at bo. Odense er her en væsentlig tiltrækningsfaktor på Fyn.
- Et stærkt Fyn vil bidrage til et stærkt Syddanmark. I samarbejde med Nordregio vil regionen med projektet "Functional city-regions" sætte fokus på attraktivitet og tilgængelighed på Fyn. Analyser af mindre byer, byroller og byfunktioner vil desuden bidrage til at støtte op om byudviklingsprojekter.
- Både en god fysisk og digital infrastruktur er vigtige faktorer for vækst og udvikling i et område. Der skal være god sammenhængende infrastruktur på Fyn, men Fyn er også Syddanmarks åbning mod Sjælland og Ørestadsregionen. Derfor er det vigtigt med en optimal udnyttelse af de store investeringer i jernbaneforbindelser med realisering af timestemodellen, og en sammenhængende regional baneforbindelse.

SØNDERJYLLAND

forslag

De sønderjyske kommuner Haderslev, Sønderborg, Tønder og Aabenraa har med deres fælles kulturelle historie og identitet en stærk naturlig sammenhængskraft. Dette bidrager bl.a. sammen med Vadehavet (UNESCO verdensarv) til at tiltrække turister til området. Det sønderjyske område er porten til det største danske eksportmarked, Tyskland, hvilket gør grænsesamarbejdet centralt. Aabenraa og Sønderborg kommuner har et byregionalt samarbejde med Flensborg i Grænsetrekanten, og der samarbejdes om udvikling af grænserelationerne bl.a. i Region Sønderjylland – Schleswig.

Regionen og kommunerne kan gennem samarbejde om en række fælles fokusområder bidrage til at skabe ny vækst og udvikling:

- Det grænseoverskridende samarbejde skal styrkes både i den østlige og vestlige del, og grænseregionens synlighed skal øges. Nærheden til Flensborg og vækstområdet Hamborg skal udnyttes bl.a. gennem turismeudvikling, erhvervsamarbejde og infrastrukturforbedringer. De politiske, administrative og kulturelle barrierer skal nedbrydes bl.a. gennem Jyllandskorridorprojektet, partnerskabsaftalen og Interreg-programmet.
- Den demografiske udvikling i Sønderjylland er en udfordring, der bl.a. skal tackles ved at styrke attraktiviteten i byerne, landområderne, yderområderne. Styrket bosætning har været udgangspunktet for regionen og kommunernes samarbejde om at undersøge flyttemønstre, der fremhævede den sønderjyske identitet og relationer som vigtige byggesten. Derudover vil regionen og kommunerne samarbejde om analyser af de mindre byer og byregionale sammenhænge.
- Bedre baneforbindelser vil kunne bidrage til at skabe bedre sammenhæng i Syddanmark, men der er også brug for at sætte fokus på behovet for god mobilitet og infrastruktur på tværs af grænsen. Det er en syddansk infrastrukturprioritet og mulighederne for etablering af en grænsebanegård undersøges som led i Jyllandskorridoren.
- De sønderjyske virksomheder efterspørger kvalificeret arbejdskraft. Derfor skal der sættes på opkvalificering, og samarbejdet mellem SDU Sønderborg og virksomhederne skal styrkes. Opkvalificering og udvikling inden for den sønderjyske styrkeposition energieffektivisering understøttes af Syddansk Vækstforum.

Yderområder

De syddanske yderområder er udfordret. Det gælder både de officielt udpegede yderområder og en lang række andre områder uden for de største byer. Men alle disse områder har også potentialer, der kan udnyttes bedre.

Indsatsen for udvikling i disse områder vil lykkes bedst, når den sammentænkes med indsatsen for den samlede byregion. Der er behov for et 360 graders perspektiv på mulighederne for at vende udviklingen.

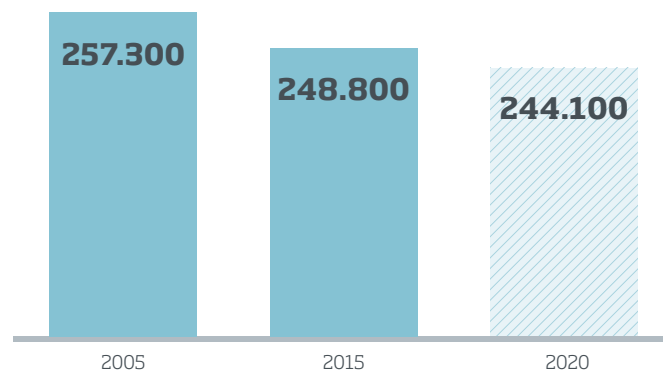
I perioden 2008-2013 er antallet af private arbejdspladser faldet med 17 pct. i de syddanske yderområder

Yderområder – hvad er det?

I den offentlige debat anvendes betegnelsen yderområder eller udkant ofte for alle områder, der ligger uden for landets største byområder og deres oplande.

Mange af disse områder udfordres af urbanisering gennem fraflytning og dræn af kompetencer. I Danmark vokser efterspørgslen efter veluddannet arbejdskraft, og mange unge flytter til byerne for at få en uddannelse og vender ikke tilbage. Borgere og virksomheder slår sig ned i områder med god adgang til job, karriere, oplevelser og uddannelse. Kæden af flytninger går fra land til mindre byer, til større byer osv. I løbet af de senere år er de større byers andel af befolkningen i Syddanmark vokset ligesom andelen af den private beskæftigelse. Denne udvikling skal bremses, og det skal ske med udgangspunkt i de ressourcer, der ligger i det enkelte område. Syddanmark vil styrke vækst og udvikling i alle dele af regionen, så også yderområderne i fremtiden er attraktive, aktive og produktive.

Befolkningstallet falder i yderområderne

Kilde: Region Syddanmark og Danmarks Statistik

Syddanske yderområdekommuner

Erhvervsstyrelsens definition på et dansk yderområde er:

- Erhvervsindkomsten pr. indbygger i kommunen er under 90 pct. af landsgennemsnittet (over de seneste 3 år).
- Der er mere end en halv times kørsel til større byer (over 45.000 indbyggere).

Delmål

Mulighederne for Det Gode Liv i yderområderne skal styrkes.

1 pct. årlig vækst i den private beskæftigelse i yderområderne.

Indsatsen skal passe til området

Beliggenheden, naturen, de erhvervsmæssige specialiseringer og de kulturelle traditioner er forskellige. Sønderjylland kan fx udnytte den grænsenære beliggenhed, mens det fynske yderområde har andre muligheder midt i landet tæt ved Odense.

Ny udvikling må bygge på de succeser og potentialer, der findes inden for yderområderne og i naboområderne. Yderområderne skal udvikle eksisterende og nye styrker i byregionen og i det hele taget - være noget for nogen.

Udviklingsindsatsen for yderområderne skal designes med et 360 graders perspektiv på borgernes og virksomhedernes muligheder. Alle yderområdets kvaliteter, ressourcer, rammebetingelser og beliggenhed skal samtænkes. Er der særlige natur- og kulturressourcer, eller er der fx særlige interessefællesskaber hos borgerne, der kan bidrage til at øge områdets aktivitet og attraktivitet. Yderområdernes rolle og ressourcer i forhold til naboområder, ikke mindst inden for byregionen, er afgørende for yderområderne.

Indsats

Yderområdernes menneskelige ressourcer skal fastholdes og helst forstærkes. Men der er også brug for en indsats for at få flere arbejdspladser. Yderområderne har erhverv med vækstmuligheder og potentialer. Det er vigtigt, at de særlige muligheder og ressourcer udnyttes, og at der er fokus på, at relevante aktører bidrager til at understøtte indsatserne, så de bliver bæredygtige.

Samarbejde om strategiske udviklingsprojekter

I sammenhæng med indsatsen for at skabe attraktive og konkurrencedygtige byer og byregioner vil Region Syddanmark, kommunerne i yderområderne og byregionernes øvrige parter samarbejde om specifikke analyser og strategiudvikling, fx afdækning af borgerressourcer, uddannelse samt digital og fysisk infrastruktur.

Opmærksomhed på yderområder i sektorplanlægningen

Ved prioritering af statslige, regionale og kommunale sektorindsatser fx på uddannelse, kultur, infrastruktur og mobilitet bør relationen til yderområdernes vilkår og potentialer indgå.

National opmærksomhed på yderområdernes vilkår

Syddanmark vil samarbejde om udvikling af yderområdernes potentialer, herunder politiske initiativer, der kan skabe national politisk opmærksomhed om yderområdernes vilkår.

Erhvervsudvikling: Syddansk Vækstforums indsats i yderområdekommuner

Syddansk Vækstforum understøtter indsatser i yderområderne, hvor der kan bygges bro til regionens erhvervsmæssige styrker og potentialer, dvs. Vækstforums tre forretningsområder, se side 18-19.

Syddansk Vækstforum understøtter indsatser i yderområderne, baseret på lokale vækstpotentialer, hvor der tages udgangspunkt i en helhedsorienteret tilgang til vækst og udvikling, således at:

- Indsatsen baseres på lokale vækstpotentialer på baggrund af analyser af rammebetingelser og vækstdrivere.
- Indsatsen stiller krav om, at lokale aktører igangsætter aktiviteter, som understøtter indsatsen og dermed påvirker de rammer og forhold, som de selv har indflydelse på (fx. infrastruktur eller organisering).

Kultur

Kultur, kunst og oplevelser er med til at udvikle regionens byer og kyst- og landområder. Det giver et område identitet og særpræg.

Kulturen skal udvikles, så syddanskerne får et varieret tilbud af oplevelser, og Syddanmark fortsat kan tiltrække nye borgere og nationale og internationale gæster.

Besøgstallet på kunst, kulturhistoriske og nationale museer i Syddanmark er øget med næsten 12 pct. fra 2008-2013

....

En spændende region

Syddanmark skal være en spændende region at bo i og besøge. Regionen har særlige kulturelle, historiske og naturgivne styrker. På tværs af regionen findes store oplevelsesparker, unik natur og historiske byer og bygningsværker. Det er vigtige forudsætninger for at give mennesker mulighed for at leve et godt liv og for at skabe opmærksomhed om lokalområder, kommuner, byregioner og regionen. Det er med til at gøre regionen attraktiv.

Men i en verden i bevægelse, hvor antallet af muligheder og tilbud stiger eksplosivt, er konkurrencen om synlighed stor. Derfor skal Syddanmark fortsætte med at udvikle og samarbejde på kulturområdet, så det fortsat er spændende at bo i regionen, og den er attraktiv at besøge for danske og internationale gæster.

Gennem kultur- og naturtilbud vil både unge og ældre få inspiration til et sundt, aktivt og socialt liv. De attraktive rammer skabes bl.a. gennem kulturtilbud inden for musik, film, teater, kunst, sport, historie- og naturformidling og ikke mindst på baggrund af de særlige syddanske styrker og særpræg.

Delmål

Større kendskab til de syddanske kulturoplevelser både i forhold til borgere, besøgende og potentielle tilflyttere.

Flere markante kulturtilbud af international format.

Kultur skaber liv - også studieliv

Unge forventninger til et godt studieliv hænger i høj grad sammen med de kulturelle tilbud, en studieby kan tilbyde.

Caféer, parker, koncerter og sportsfaciliteter er med til at skabe det liv, som unge forventer, og som de bedømmer et områdes attraktivitet ud fra.

....

Kulturaftalerne

I Syddanmark er der fire kulturaftaler i henholdsvis Kulturregion Sønderjylland-Schleswig, Kulturregion Fyn, Kulturregion Trekantområdet og Kulturregion Vadehavet. Kulturaftalerne fungerer som en samlet platform, hvorfra samarbejdet mellem kulturinstanser kan udfolde sig og er et eksempel på tværgående samarbejde på kulturområdet.

Indsats

Der skal være regionalt samarbejde mellem lokale og regionale myndigheder og aktører om at videreudvikle et stærkt kulturliv i Syddanmark. Kulturindsatsen skal forstærke oplevelsesmulighederne og bidrage til områdernes attraktivitet i sammenhæng med de kommunale planstrategier og de byregionale udviklingsstrategier.

For at få det optimale ud af de eksisterende tilbud og få skabt nogle nye tilbud i høj kvalitet fokuserer indsatsen på følgende:

- Udvikling af kulturtilbud, der er mangfoldige og af høj kvalitet, og hvor der skabes synergi gennem sammenhæng med andre tilbud.
- Prioritere markante initiativer med international kvalitet, som tager udgangspunkt i det syddanske særpræg.
- Involverende og aktiverende initiativer.
- Styrke samarbejdet mellem kulturaktører for at skabe mere inspiration, koordination og læring på tværs af tilbud.
- Understøtte identitet og særpræg – både i byer og på landet.

Regionsrådets kulturmidler

Regionen støtter årligt kulturaktiviteter i Syddanmark, der er med til at gøre regionen spændende inden for strategiens rammer.

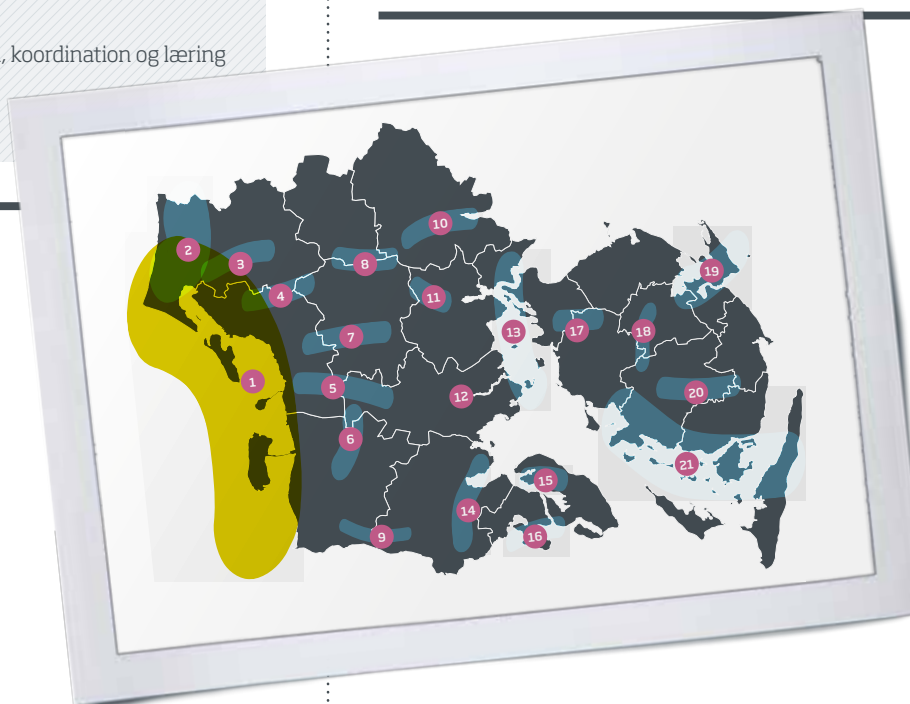
Den rigtige geografiske afgrænsning skal matche indsatsen, og indsatsens effekt skal række ud over en enkelt kommune og kan for eksempel omfatte en byregion.

Regionsrådet vil implementere kulturstrategien i en kulturhandlingsplan, der vil uddybe kriterier mv.

Det syddanske særpræg

De syddanske særpræg skal skabe opmærksomhed om regionen.

- Historiske byer og bygningsværker med stolt kulturarv, herunder Ribe samt Jelling Monumenterne og Christiansfeld, der er udnævnt som UNESCO verdensarv.
- Syddanske kulturelle særpræg inden for oplevelsesbaserede kulturtilbud, herunder teater, litteratur og fødevarer.
- En særegen og mangfoldig natur, herunder Det Sydfynske Øhav og Vadehavet, der er udnævnt som UNESCO verdensarv.
- Grænseregionen med en unik kulturhistorie præget af krige og et kontinuerligt fællesskab med Tyskland.
- Internationalt anerkendte kulturtilbud, der dækker både nutidige og historiske kulturi-initiativer bl.a. i forbindelse med H.C. Andersen.

Eksempler på syddanske naturstyrker

1. Nationalpark Vadehavet
2. Vestkysten
3. Varde Ådal
4. Sneum Ådal
5. Ribe, Gels og Gram Ådal
6. Hønning-Draved-Brede Ådal
7. Kongeådal
8. Midtjyske heder
9. Vidå systemet
10. Vejle Ådal
11. Kolding Ådal
12. Haderslev tunneldal
13. Lillebæltsområdet
14. Bjergskov
15. Fjordlandskaber Alssund
16. Fjordlandskaber Flensborg Fjord
17. Brende Ådal
18. Odense Ådal
19. Odense Fjord
20. Fynske alper
21. Sydfynske hav

Stærke forbindelser

Transportinfrastrukturen og den digitale infrastruktur sikrer de syddanske borgere og virksomheders daglige færden og forbindelserne til omverdenen. En velfungerende transportinfrastruktur med gode forbindelser ud i verden har stor betydning for dansk udvikling og produktivitet. Vækst og udvikling er tæt koblet til relationer, kommunikation og transport. De internationale forbindelser vokser overalt, men for Syddanmark har stærkere forbindelser til Tyskland særlig interesse.

Perspektiv

I en verden hvor alting går hurtigere, er der brug for stærke forbindelser, som giver sammenhæng internt i regionen, til resten af Danmark og til den store verden.

Den fysiske infrastruktur er stadig afgørende for at få mennesker, byer og lande til at hænge sammen, men den teknologiske udvikling har gjort den digitale infrastruktur vigtigere end tidligere. Udviklingen har også gjort verden mindre, og det øger vigtigheden af samarbejde over landegrænser.

De nationale investeringer i infrastruktur er omfattende og stadigt voksende. Alligevel kan investeringerne ikke følge med behovet.

I mange yderområder og landområder er udfordringen modsat: der er plads på veje og skinner, men den kollektive trafik har svært ved at tilbyde gode løsninger, og bilafhængigheden er høj. Samtidig er der huller i den digitale infrastruktur.

I den nære fremtid vil smarte cars, smarte teknologier og systemer reducere rejsetider og åbne nye muligheder som fjernmonitorering af sygebehandling og 3D-printning af produkter. Det vil ændre lokaliseringmønstre, byer, og virksomheder og borgernes adfærd. Ved at udnytte vores ressourcer og infrastruktur optimalt, vil det bidrage til kampen mod de store udfordringer som

klimaforandringer, urbanisering, og behovet for stadig større mobilitet.

Syddanmark vil være på forkant med fremtidens infrastruktur- og mobilitetsløsninger. Der skal være opmærksomhed på mulighederne for reelle test og pilotprojekter, der kan forbedre tilgængeligheden og udviklingen i alle typer områder til gavn for både virksomheder og borgere.

Ny teknologi - nye muligheder

Den teknologiske udvikling går hurtigt. Der er i dag udviklet biler, der uden førerens hjælp kan udføre en række funktioner, fx kørsel på større veje og parkering. Englands Transportministerium har i starten af 2015 offentliggjort en plan for højt automatiserede og fuldt automatiserede biler. Lovgivningen, der skal muliggøre selvkørende biler, skal være på plads i 2017. I 2020 forventes højt automatiserede biler (der "selv" kan køre motorvejs- og landevejskørsel) at være i masseproduktion. Og her hjemme har Transportministeren i 2015 meddelt, at Danmark skal gøres klar til selvkørende biler. Hvis disse teknologiske landvindinger slår igennem, vil fx kapacitetsproblemer forsvinde på en meget stor del af vejnettet.

Højhastigheds-samfundet

Alting går hurtigere. Og forventningerne til, hvad man kan, stiger i næsten samme tempo. Stærke forbindelser skal sørge for, at udviklingen ikke kører hen over hovedet på de syddanske områder, virksomheder og mennesker. Kun derved kan Syddanmark vedblive at være attraktiv.

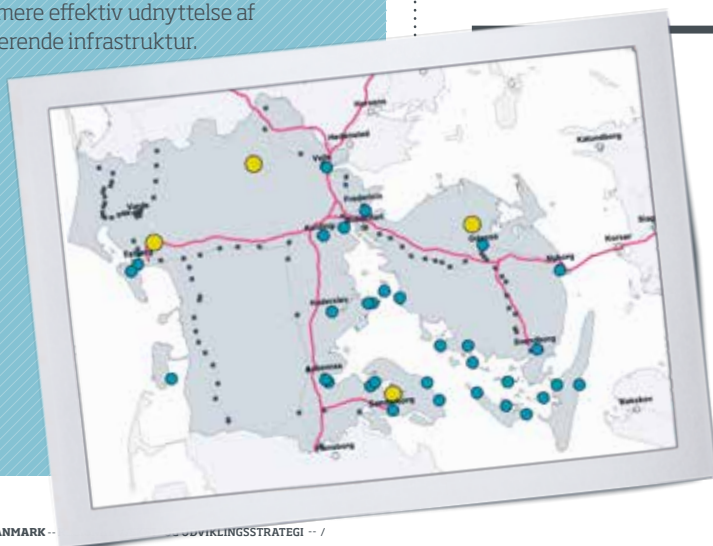
....

Infrastruktur og mobilitet

God infrastruktur reducerer de syddanske virksomheders transportomkostninger, forbedrer adgang til kvalificeret arbejdskraft og øger kundegrundlaget.

Transportmuligheder påvirker, hvor syddankerne bosætter sig, hvor de tager hen i fritiden, og hvor de arbejder og uddanner sig.

Mobiliteten skal øges både via udbygning af infrastrukturen, påvirkning af transportmønstre og mere effektiv udnyttelse af eksisterende infrastruktur.

Kortet viser den eksisterende fysiske infrastruktur i Syddanmark: Vejnet, baneforbindelser, stationer, havne og lufthavne. Letbanen i Odense forventes færdig i 2020. Der er planer for en række projekter, som er vedtaget, men endnu ikke gennemført. Det drejer sig om udvidelse af E20 over Fyn, udvidelse af E20 mellem Fredericia og Kolding, omfartsvej vest om Ribe, ny station i Jerne, dobbeltspor mellem Tinglev og Padborg og endelig togfondens projekter, herunder nyt spor på Vestfyn, bro over Vejle Fjord og bane til Billund.

- +— Jernbane
- Havne
- Lufthavne
- Motorvej
- Togstation

Linjer til fremtiden

Infrastruktur er en del af hverdagen for alle borgere og virksomheder og har stor indflydelse på områdets attraktivitet, aktivitet og produktivitet. Infrastruktur berører derfor os alle.

Mobiliteten er generelt høj i Syddanmark, men der er områder, hvor transportmulighederne er begrænsede. I yderområder er bilafhængigheden høj, mens der i og nær byerne er flere transportmuligheder, men samtidig også større trængsel. Syddanmark vil arbejde for, at alle områder opnår bedst mulig tilgængelighed ift. deres behov, udviklingspotentiale, og hvad der er økonomisk muligt. Samtidig vil Syddanmark arbejde for at forbedre den regionale mobilitet ved at få mest muligt ud af de ressourcer, der er til rådighed.

Vejnet, baneforbindelser og den kollektive trafik bruger vi i hverdagen. Men infrastruktur handler ikke kun om at få hverdagens puslespil til at hænge sammen. De store infrastrukturensammenhænge som tilgængeligheden til København og Hamborg, de øst-vest- og nord-sydgående transportakser, havne og lufthavne, især Billund Lufthavn, der er Danmarks næststørste lufthavn, er også med til at forme vores økonomiske udvikling og vores synlighed internationalt. Syddanmark vil derfor arbejde for at sikre synlighed om Syddanmarks interesser i store nationale og internationale infrastrukturensammenhænge.

Delmål

Tre fælles syddanske prioriteter:

Den fælles syddanske dagsorden skal fortsat udvikles med udgangspunkt i de tre syddanske prioriteter, som regionen og kommunerne har været enige om siden 2011:

- En styrkelse af Timemodellen i det store H med ét stop i Trekantområdet og videreført til Esbjerg og grænsen.
- En ny midtjysk motorvej til grænsen, der kan aflaste E45 og knytte an til Billund lufthavn. Den endelige placering skal afgøres af en nærmere analyse.
- En parallel forbindelse over Lillebælt.

Infrastruktur i Jyllands-

korridoren: Der skal større fokus på en god infrastruktur og mobilitet i Jyllandskorridoren.

Bedre baneforbindelser:

Syddanmark vil øge udbyttet af togfondsftalen og forbedre tilbringertrafikken ved at opnå:

- Tre nye timemodelforbindelser: København-Odense mod Herning, København-Odense mod Sønderborg, Aarhus-Flensborg-Hamborg.
- "To tog i timen" på alle syddanske stationer.

Det forudsættes, at timemodellen gennemføres som beskrevet i Togfonden, men der er behov for ekstra kapacitet gennem Grejsdalen for at betjene tog mod Billund og Herning.

Syddanmark på kortet

Den overordnede infrastruktur er en national opgave. Danmarks ønsker til flere infrastrukturprojekter er mange, så en skarp prioritering er nødvendig. Beslutningen om, hvilke projekter der skal fremmes, vil have stor betydning for mulighederne i Syddanmark. Når den nationale prioritering af analyserede projekter skal foretages, må Syddanmark derfor ikke forpasse muligheden for at gøre de syddanske argumenter gældende.

De syddanske interesser varetages bedst, hvis region og kommuner engagerer sig med vidensopbygning og argumentation, der sikrer sammenhæng med regionale og lokale strategier. Region Syddanmark vil derfor fortsætte med at tilvejebringe viden på infrastrukturområdet samt støtte op om konkrete analyser og aktiviteter.

Når Syddanmark agerer som en enhed, vil Syddanmark stå stærkere i den nationale diskussion om prioritering af infrastrukturprojekter. Det overordnede mål for den syddanske indsats er at sikre de tre aftalte syddanske prioriteter, men den fælles indsats forfølger også målene om bedre baneforbindelser og bedre infrastruktur i Jyllandskorridoren. Derudover er der andre mulige, langsigtede projekter til gavn for mobiliteten i regionen og adgangen til omverdenen.

Indsatser

Fortsætte med at tilvejebringe viden på infrastrukturområdet samt støtte op om konkrete analyser og aktiviteter. Et stærkt vidensgrundlag kan understøtte den løbende politiske og faglige dialog, f.eks. i Kommunekon-taktudvalget og Syddansk Mobilitetsråd.

Bred synliggørelse af de syddanske argumenter, prioriteringer og mål via en fælles politisk indsats, bl.a. i forhold til regering og folketing.

Arbejde for velfungerende regional mobilitet med opmærksomhed på nye løsninger og teknologier: Samspillet mellem byudvikling/byfortætning, stationer og skift mellem transportmidler skal forbedres.

Kortet viser hvilke eksisterende og planlagte bane-trækninger der er blevet udpeget som de vigtigste af det TransEuropean Network for transport (TEN-T). TEN-T arbejder for etableringen af velfungerende, grænseoverskridende transportnet. Nordsø-kommissionen har bevirket, at netværket siden er blevet forlænget bl.a. med strækningen fra nord mod Aarhus til Frederikshavn og Hirtshals.

— Eksisterende netværk

— Vision for 2030

Kollektiv trafik

Syddanmarks kollektive trafik er en del af den samlede mobilitetsløsning. Den fælles vision for FynBus, Sydtrafik, de 22 kommuner og Region Syddanmark nævner bl.a., at den kollektive trafik skal være enkel, sammenhængende og konkurrencedygtig. Den skal bidrage til befolkningens tilgængelighed mellem bopæl, uddannelse, service og fritid, og den skal understøtte bosætning i hele regionen. Den skal have en årlig vækst i passagertallet og understøtte den nationale målsætning om 50 pct. vækst frem til 2030.

Syddansk Mobilitetsråd

Rådet arbejder for at skabe bedre vilkår for mobilitet i Region Syddanmark ved at tænke infrastruktur og trafikbetjening på tværs af sektorer.

Syddansk Mobilitetsråd består af:

- Repræsentanter fra regionsrådet, herunder regionsrådsformanden
- Repræsentanter fra de syddanske kommuner
- Trafikselskaberne - bus og tog
- Transport- og logistikbranchen
- Havnene
- Billund Lufthavn
- Vejdirektoratet
- Anlægsbranchen
- Syddansk Universitet
- Grønne netværk
- Interesseorganisationer

Digital infrastruktur

En god og veludnyttet digital infrastruktur er fundamentet for et moderne velfærdssamfund og vækst og udvikling.

Den digitale infrastruktur ændrer vores måde at arbejde på, holde fri på og være sammen på. Samfundet skal tilpasses den digitaliserede verden, men det skal også forstå at udnytte de muligheder, som teknologien skaber.

Fra lokal til global hverdag

Behovet for en stærk digital infrastruktur er voksende. Der er sket en digitalisering af vores hverdagsliv både på arbejdet og i fritiden, og den digitale infrastruktur er i dag blevet en forudsætning for vækst og udvikling. Men teknologien rummer stadig store potentialer for at forbedre menneskers hverdag og for at skabe udvikling i alle dele af Syddanmark.

Kortlægning viser, at tilgængeligheden til bredbånd og mobiltelefoni er rimelige i Sydjylland, men dårlige på Fyn. Ifølge loven skal udrulning af bredbånd være markedsbaseret, men udviklingen har vist, at der skal mere til, hvis der skal opnås fuld dækning i alle områder.

Når digital infrastruktur har stor betydning for både bosætning og erhverv, kan der også være lokal- og regionalpolitiske hensyn, som taler for en udbygning. Det kan løfte serviceudbuddet og udvide erhvervsmulighederne. Telemedicin har eksempelvis potentiale for at spare borgere og hospitaler for ventetid og tidskrævende transport. Digital infrastruktur kan også være med til at gøre landdistrikter og yderområder mere attraktive for både borgere og virksomheder.

Indsats

Syddanmark vil i et politisk og vidensbaseret samarbejde forfølge to hovedspor for at styrke syddanskernes adgang til og udnyttelse af bredbånd:

- Hverken kommunerne eller regionen må udrulle eller støtte udrulningen af bredbånd for andre. Syddanmark vil i stedet sammen med kommunerne arbejde for en forbedring af bredbånds- og mobildækningen i gennem dialog med staten. Syddanmark vil sætte politisk fokus på mulige løsningsmodeller for geografiske områder med særlige udfordringer inden for hhv. bredbånds- og mobildækning.
- Afdækning af nye anvendelsesmuligheder af digital infrastruktur til vækst og udvikling i landdistrikter og yderområder.

Delmål

Adgang i hele Syddanmark til mindst 100 Mbit/s download i 2020 og mindst 30 Mbit/s upload i 2020.

Ny viden om anvendelse af digitale løsninger i landdistrikter og yderområder.

Dansk-tysk samarbejde og internationale forbindelser

Verdens metropoler vokser hastigt og tiltrækker stærke borgere og virksomheder.

De syddanske byer er små, men kan drage nytte af strategiske samarbejder mellem regioner, byregioner og på tværs af grænser for at opbygge konkurrencedygtige styrkepositioner og sikre grundlaget for vækst og attraktivitet i fremtiden.

Syddanmark er den region, der har den største andel eksporterende virksomheder.

Samarbejdet skal give merværdi

Syddanmark har som grænseregion en særlig mulighed. De syddanske virksomheder har et internationalt udsyn. Nærheden til det store vækstcenter Hamborg rummer et tydeligt vækstpotentiale, og politisk samarbejde styrker Syddanmarks internationale synlighed.

Mens Danmark stopper ved grænsen, så er det samme derfor ikke tilfældet for syddanske interesser og samarbejder. Samarbejdsfladerne er udviklet gennem en lang årrække, og de danner grund-

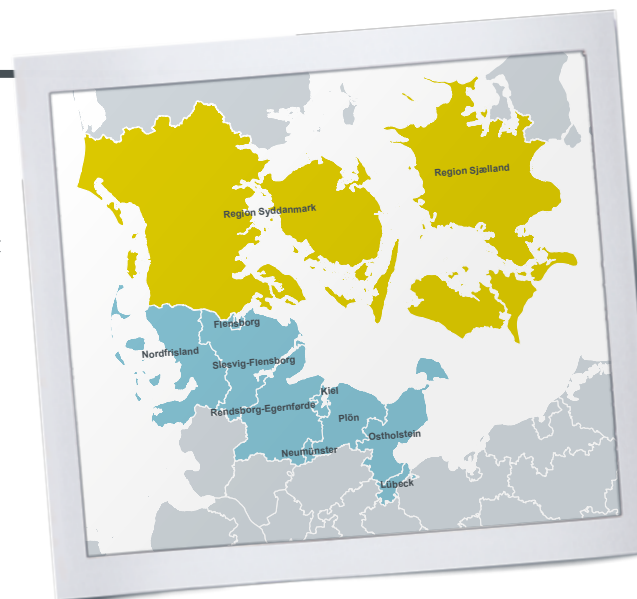
lag for udviklingsprojekter inden for et bredt spektrum, der spænder fra det nære daglige samarbejde til langsigtede samarbejder f.eks. inden for forskning og uddannelse. Syddanmark indgår også i temabaserede tværeuropæiske og globale samarbejder.

Syddanmark vil videreudvikle og synliggøre de potentialer for vækst og udvikling, som ligger i landegrænsen og porten mod syd. Det grænseoverskridende og internationale sam-

arbejde skal aktiveres på alle områder, hvor det kan bidrage til opfyldelsen af Syddanmarks mål for vækst og udvikling. En række konkrete aktiviteter er omtalt i strategiens forskellige afsnit.

En forudsætning for, at dette kan lykkes er, at syddanske kompetencer og løsninger sigter mod et højt internationalt niveau og bidrager til interessen for at samarbejde med Syddanmark.

I perioden 2014-2020 har EU bevilget 672 mio. kr. til det dansk-tyske Interreg 5a program.

Delmål

Grænsesamarbejdet og det internationale samarbejde skal levere et tydeligt bidrag til opfyldelse af vækst- og udviklingsstrategiens mål.

Grænsesamarbejdet og det internationale samarbejde skal øge den internationale synlighed og efterspørgsel på syddanske kompetencer og løsninger.

Indsats

Syddanmark er omfattet af en række samarbejder, aftaler og programmer, både grænseoverskridende og internationale. Region Syddanmark er hoved-entreprenør, og mange kommuner, virksomheder, uddannelses- og kulturinstitutioner m.fl. er projektpartnere.

Fremadrettet bygges videre på følgende indsatsspor:

- Partnerskabsaftalen og tilhørende årsplaner mellem Region Syddanmark og delstaten Schleswig-Holstein.
- Interreg 5A Deutschland-Danmark 2014-2020 programmet.

- Det grænsenære samarbejde bl.a. rådgivning af grænsependlere, herunder Region Sønderjylland-Schleswig.
- Samarbejdet i Jyllandskorridoren fra det sydlige Norge, langs E45 gennem Jylland til Hamborg.
- Dansk-tysk transportkommission.
- Nordsø-kommissionen og parallelt hermed udnyttelse af Interreg 5B-programmet for Nordsøen.
- Samarbejdsaftalen med Guangdong-provinsen i Kina, som skal understøtte syddanske virksomheders muligheder på det kinesiske marked med særlig fokus på oplevelseserhverv, sundheds- og velfærdsinnovation og bæredygtig energi.

Vigtige temaer i den grænseoverskridende indsats

- Fjerne barrierer for det grænseoverskridende samarbejde og fremme af mobilitet på tværs af grænsen.
- Erhvervsudvikling og arbejdsmarked, herunder klynge-samarbejde, udvikling af fælles styrkepositioner og styrkelse af det grænseoverskridende arbejdsmarked.
- Forskning og uddannelse, herunder universitets- og uddannelsessamarbejde og praktikpladssamarbejde.
- Grænseoverskridende infrastruktur, herunder koordinering på tværs af grænsen med henblik på at sikre en stærk og sammenhængende infrastruktur.
- Strategisk kultursamarbejde på tværs af grænsen.
- Forbedre vidensgrundlaget på tværs af grænsen, bl.a. gennem samarbejde om dataudveksling.

Jyllandskorridoren

Udviklingen af den dansk-tyske region bør også ses i en større international sammenhæng. Det gælder forbindelsen gennem Jyllandskorridoren fra det sydlige Norge til Kiel og Hamborg samt samarbejdet omkring henholdsvis Nordsøen og Østersøen.

Her drejer det sig om at markere sig og vise den kritiske masse, som gør en forskel i den internationale konkurrence. Kun via samarbejde kan Vestdanmark positionere sig i den nord-europæiske vækstindsats.

Indledningsvis udvikles samarbejdet gennem fælles viden og strategiuudvikling, der skal danne fundamentet for konkrete projekter og politisk samarbejde.

DET GODE LIV

forslag

— 4382 - Medlemsgruppen as —

 VÆKST OG
UDVIKLINGSSTRATEGI

→ www.regionyddanmark.dk/detgodeliv

Region Syddanmark